

VILNIS

LIETUVIŲ LAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXII Nr. 1

KETVIRTADIENIS, SAUSIS [JANUARY] 6, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

**IŽENGĖM Į 1983-ČIUOSIUS
PAŽVELGUS Į PRAEJUSIUS
GALIMA LAIMĖTI
LAIKRAŠTIS "VILNIS" IR . . .**

Ižengėm į 1983-čiuosius metus. Ką gero jie mums duos, sunku pasakyti, bet blogo gali duoti, kai vyksta nežmoniškas ginklavimasis, kai kuriamos vis tobulesnės raketos, pekliskesni branduoliniai ginklai. Visa tai nėra taikai, o karui ir baisiam karui, kuris gali sugriauti pasaulį.

Palyginus, nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos praėjo nemažas laiko tarpas, nežiūrint kad pasaulyje buvo užsidegę keli mažesni karai, bet piktos agresyviojo imperializmo jėgos visgi nepajėgė užkurti Trečiojo pasaulinio karo. Taikos jėgos, priešakyje su Tarybų Sąjunga, kelią tam pastojė.

Ar pastos ir 1983-čiais? Žinoma, tai priklausys nuo kiekvieno mūsų, trokštančių taikos, nusiginklavimo, tautų draugystės. Priklausys kiek kuris prisidėsime prie taikos šalininkų sąjūdžių.

Pažvelgus atgal į praėjusius 1982-uosius metus, drąsiai galima sakyti, jie buvo kovų už taiką ir nusiginklavimą metai. Vakarų Europoje beveik visą vasarą simtą-tūkstantinės žmonių demonstracijos skandavo šūkius už nusiginklavimą, prieš raketą, prieš branduolinį ginklą. Netgi ir čia pas mus Amerikoje pusė milijono žmonių maršavo Niujorke taikos demonstracijoje.

Per 1982-uosius metus sąjūdžiai prieš branduolinį karą suaktyvėjo kaip niekad anksčiau. Antikariniai šūkių užkariavo milijonus žmonių širdžių. Pavyzdžiu gali būti ir Amerikos balsuotojų per prieraus kongreso rinkimus pasisakymas už branduolinio ginklo išaldymą.

Faktas yra faktas, kad pasaulio pilkoji žmonija nenori karo.

Ižengė į 1983-čiuosius metus dar aukščiau kelkime šūkius už nusiginklavimą ir taiką pasaulyje, kad ir 1983-tieji būtų taikos jėgų laimėjimų metai. O tokiais gali būti, nes su žmonių valia reakcinės jėgos daugiau ar mažiau jau priverstos skaitytis ir daugiau ar mažiau priverstos trauktis iš savo pozicijų.

Paimkime tik Vakarų Europą. Taikos jėgoms atstovaujančios kai kurios jėgos, su socialistais ir komunistais priešakyje, per rinkimus išėjo laimėtojomis ir Ispanijoje, ir Švedijoje, ir Graikijoje lokaliuose rinkimuose. Mūsų kongreso atstovų butas, turėdamas galvoje liaudies nuotaikas už išaldymą branduolinio ginklo, prez. Reagano karinei politikai davė antausį už "Peacekeeperius".

Tokių pavyzdžių, kad su žmonių valia reakcinės jėgos daugiau ar mažiau jau priverstos skaitytis, yra ir daugiau.

Į Lietuvą atėjo konservuoti vaisiai, daržovės . . .

Fasuotoja Vanda Latvėnienė, meistrė Genutė Kučinskienė, etiketuotoja Stasė Kerbelienė.

Pro Panevėžio konservų kombinato vartus įvažiuo mašina, prikrauta Pasvalio rajono Naradavos tarybiniam ūkyje išaugintų obuolių. Per parą kombinatė perdirbama apie 40 tonų šių vaisių. Iš jų konservavimo cecho darbininkės, vadovaujamos viršininkės Larisos Tuzovos, spaudžia sultis, gamina kompotus. Asortimente—12 pavadinimų gaminiai iš obuolių ir slyvų. Tarp jų trinti obuoliai su cinamonu, su šermukšniais, aronija.

— Mes tiekiami vartotojams gana daug ir įvairių gaminių iš

Nėra lengva kova už nusiginklavimą, taiką bei tautų draugystę. Nemaža pasaulyje dar yra reakcinių šalių, kur būti taikos šalininku reiškia nusikaltimą. Netgi ir buržuazinės demokratijos šalyse kai kurie reakcijos jėgų gaidžiai gieda, kad taikos sąjūdžiai yra inspiruojanti Tarybų Sąjungos.

Žinoma, tai reakcinių jėgų ir atskirų reakcinių griebimasis už šiaudų. Didėjantys sąjūdžiai už nusiginklavimą, taiką bei tautų draugystę, jiems varo baime į kinkas. Nes kiekviena laimėta taikos diena, yra jiems vinyas į jų karstą. Jie tai žino ir mato. Nenuostabu, kad reakcinių jėgų atstovai, sėdėdami valdžios balnuose, visu pašėlimu skubinais ginkluotis.

Laikraštis "Vilnis" yra už nusiginklavimą, taiką bei tautų draugystę. Todėl kiekvieno mūsų pareiga, kad laikraštis tobulėtų ir gyvuotų, nežiūrint kaip darosi jam vis sunkiau ir sunkiau, kai skaitytojų gretos retėja, darbuotojus vis sunkiau slegia gyvenimo amžiaus metų našta.

Vyksta prenumeratų atnaujinimo vaju. Labai svarbu, kad kiekvienas skaitytojas laiku atsinaujintų. Taipgi labai svarbu ir dešimkė kita laikraščio fondui, kai be perstojo šėlsta infliacija ir su ja kovoti darosi sunkiau.

Laikraščio kolektyvas, nežiūrint kaip sunku, pasiryžęs rankų nenuleisti. Bet . . . Žinoma, laikraščio gyvavimas labiausia priklauso nuo skaitytojų meilės laikraščiu.

S. J. Jokubka

Trumpai

— Fordo automobilių kompanija uždarė dar vieną savo fabriką. Šį kartą uždarė Milpitas, Kalifornijoje. Fabrike dirbo apie 2,500 darbininkų.

— Didžiausias nedarbas vis dar tebėra plieno pramonės mieste Youngstown, Ohio. Praeitą mėnesį jis buvo 18.7 procentų. Ar kiek jis sumažės, prašosi klausimas, kai plieno kompanijos negalvoja atidaryti savo fabrikų.

Salies nacionalinis produktas, per metus padidėdavęs maždaug penkiais procentais, šiuo metu apskritai neauga. Prekės kasmet pabrangsta dešimtdaliu. Danijos užsienio skola per dešimt metų padidėjo nuo 17 iki 140 milijardų kronų, skaičiuojant Amerikos doleriais—nuo 2 iki 16 milijardų. Kadangi šalyje yra tik 5.1, milijono gyventojų, kiekvienam jų tenka beveik po 30 tūkstančių kronų užsienio skolos!

Bendrosios rinkos šalininkai įrodinėja, kad Danijai neįstojus į bendriją, reikalai būtų dar blogesni, nes pastarasis dešimtmetis sutapo su aštria ekonomine krize kapitalistiniame pasaulyje, labai pabrango energetiniai resursai, kuriuos Danija įsiveža. Ypač stengiamasi pabrėžti, kad Bendrosios rinkos dėka per minėtąjį laikotarpį šalies bendroji žemės ūkio produkcija padvigubėjo.

Dabar Europos ekonominei bendrijai priklauso tik "didžioji" Danija. Į šalies sudėtį įeinančių Farerų salų gyventojai 1972 metais balsavo prieš Bendrąją rinką. Vėliau igijusi autonomijos teisę, Grenlandija šiemet nutarė iš jos išstoti. Priklausymas EEB atimdavo Grenlandijos žvejams paskutinį duonos kąsnį.

Ir pačioje Danijoje paskutinės Gelapo instituto apklausos duomenimis prieš Bendrąją rinką pasisakė 42 procentai apklaustųjų, o už ją—35 procentai. Tačiau su stambiuoju kapitalu susiję valdantys Danijos sluoksniai anaipol nelinkę įsiklausyti į visuomenės balsą. Juo labiau, kad rugsėjo pradžioje po septynerių metų pertraukos vyriausybė vėl buvo suformuota vien iš buržuazijos atstovų.

Pažangioji Danijos visuomenė bėgsta, kad buržuazinė vyriausybė ne tik dar labiau įkinkys šalį į Bendrosios rinkos ekonominę konjunkturą, kuri naudinga tik finansų magnatams, bet ir įtrauks Daniją į militaristinį kvaitulį. Anksčiau ši šalis neskubėdavo vykdyti NATO tarybos nutarimų nepalijaujamai didinti ginklavimosi išlaidas, nerodė entuziazmo, kad Vakarų Europoje būtų dislokuotos dar galingesnės Jungtinių Amerikos Valstijų raketos. Atsisakius šių pozicijų, dar sparčiau blogėtų Danijos ekonominė būklė, nukentėtų jos nacionalinis suverenumas, šalis taptų apgailėtina didžiųjų Vakarų valstybių imperialistinės politikos žaisliu.

A. Petkus

obuolių,—sako kombinato direktorius Aleksas Vilkanauskas.—Perdirbė mūsų respublikos sodų obuolius, gausime jų dar 100 tonų iš Ukrainos.

Kombinato meistrėms ypač nusi-seka burokėlių ikra su obuolių tyre, dietinės salotos su svogūnais. Kiek vėliau bus pradėtos gaminti troškintų morkų, šviežių kopūstų salotos, jų šūpinys su grybais. Šiemet panevėžiečių planuose—650 tūkstančių indelių užkandžių, 2 milijonai 380 tūkstančių indelių marinuotų daržovių ir 4,5 milijono indelių pietų konservų. Planai vykdomi sėkmingai, metų gamybinės užduotys baigiamos vykdyti.

Šiemet gerai užderėjo žalieji žirneliai. Jų žiemai jau pagaminta 1 milijonas 400 tūkstančių indelių—200 tūkstančių daugiau nei pernai.

— Mums šiemet gerai talkininkavo paruošę inspektoriai,—pasakoja kombinato vyriausiasis inžinierius Vladas Gudėlionis.—Bendrom pastangom dirbome daug taupiau, tausodami žemdirbių išaugintą derlių.

Įmonės kolektyvas pasiryžęs TSRS 60- metų sukurti naujais darbo laimėjimais, užkonservuoti virš plano 40 tūkstančių indelių daržovių ir vaisių.

Šio penkmečio pabaigoje Panevėžyje bus statomas konservų vaikams fabrikas, kuris per metus pagamins 44 milijonus indelių konservų.

Vida Bielskytė

Danija ir bendroji rinka

Dešimt metų praėjo, kai Danija nutarė įstoti į Europos ekonominę bendriją (EEB). Tačiau ir dabar čia nesibaigia ginčai, ar teisingai pasielgta.

Danijos ekonominė būklė per minėtąjį laikotarpį labai pablogėjo. Prieš dešimt metų šalyje beveik nebuvo bedarbių, dabar jų oficialiai užregistruota 277,5 tūkstančio. Neranda darbo kas dešimtas darbin-gas žmogus. Tiek bedarbių Danijoje pokario laikais niekada nėra buvę, pagal jų skaičių šalis užima pirmąją vietą Siaurės Europoje.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Lietuva: klestėjimo keliu

Gruodžio 30-oji—buvo didelė visų tarybinių žmonių šventė. Tą dieną sukako 60 metų, kai įkurta Tarybų Sąjunga.

Spalio socialistinės revoliucijos pergalė, Tarybų Sąjungos įkūrimas kuo glaudžiausiai susiję su V. Lenino, genialaus revoliucionieriaus ir mąstytojo, Komunistų partijos ir pirmosios pasaulyje socialistinės valstybės įkūrėjo, viso pasaulio darbo žmonių vado, vardu ir veikla.

Spalio idėjas visapusiškai išbandė laikas. Istorija įtikinamai įrodė, kad tik socialistinė visuomenė sugeba užtikrinti iki šiol neregėtus industrijos, žemės ūkio ūgdymo tempus, visų respublikų, nacijų ir tautybių mokslo bei kultūros suklestėjimą.

Akivaizdus spartaus vystymosi pavyzdys yra Tarybų Lietuva. Būdamas TSRS sudėtyje viena jauniausių respublikų, ji per trumpą laiką pasiekė didžiulį laimėjimą.

"Tai padaryti padėjo visa šalis,—pasakoja Lietuvos TSR Mokslų akademijos Ekonomikos instituto direktorius, ekonomikos mokslų daktaras Juozas Maniūšis.—Antai Tarybų Sąjungoje pramonės bendrosios produkcijos gamyba per 1940-1980 metų laikotarpį padidėjo 21 kartą, o Lietuvoje—58,4 karto. Tuo ryškiai pasireiškė lenininė nacionalinė politika, numatanti išlyginti visų šalių respublikų ekonominį ir socialinį vystymąsi.

Industrializacija iš esmės pakeitė Nemuno kraštą. Be didžiųjų pramonės miestų—Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio—sparčiai auga nauji industrijos centrai: Alytus, Kapsukas, Utena, Naujoji Akmenė, Kėdainiai, Jonava, Telšiai. Kaip matome, pramonė išdėstoma tolygiai po visą respubliką. Tai, iš vienos pusės, ją priartina prie žaliavų šaltinių, o antra—visų regionų žmonėms suteikia galimybę pasirinkti įvairesnį, potraukius ir sugebėjimus atitinkantį darbą. Dabar Lietuvoje branginamas kiekvienas darbininkas, ir ne jis ieško darbo, o atvirksčiai.

Tai ir suprantama: per 1946-1980 metus Lietuvoje pastatyta 227 naujos stambios valstybinės pramonės ir žemės ūkio įmonės. Be to, buvo atstatomos, rekonstruojamos ir plečiamos veikiančios įmonės.

"Kur bakūžė samanota . . ." Iš tikrųjų, kur ji? Nebent tame ūkyje, kur ji specialiai palikta vaikams parodyti, kaip gyveno jų seneliai. Naujose ūkių gyvenvietėse iškilę 150 tūkstančių namų, kuriuose daugiausia apsigyveno žmonės, palikę vienkiemius. Pildosi amžina valstiečio svajonė melioruoti balas ir permirkusius laukus. Jų sukultūrinta jau daugiau kaip trys ketvirtadaliai—bemaž trys milijonai hektarų. Kolūkiuose ir tarybinuose ūkiuose pastatyta tūkstančiai naujų gyvulininkystės fermų, kompleksų ir paukštynų.

Vienas svarbiausių Tarybų valdžios siekių—puoselėti dvasinę žmonių kultūrą, ugdyti naują žmogų—brandžią asmenybę. Todėl per minėtą laikotarpį Tarybų Lietuvoje su trimis milijonais gyventojų pastatyta mokyklų daugiau kaip pusė milijono vaikų, daugybė lopšelių-darželių jiems, įkurta keliasdešimt aukštųjų, specialiųjų vidurinių, profesinių technikos mokyklų.

Tarybų valdžios metais įkurta Lietuvos Mokslų Akademija dabar jungia 12 mokslinio tyrimo institutų, kuriuose yra 1727 darbuotojai. Be to, daug mokslinių institutų ir filialų priklauso kitoms žinyboms. Taigi mokslas sutinkamas kiekvienoje liaudies ūkio šakoje, jis tapo pažangos laidu, realia gamybos jėga. Sakysime, vien šiais metais Mokslų Akademijos darbuotojai atlieka tyrimus pagal 43 programas, aprėpiančias 605 temas.

Minėdami TSRS 60-mečio jubiliejų, Lietuvos darbo žmonės, kaip ir visą tarybinę liaudis, su pasitikėjimu žvelgia į savo ateitį, kuria taikius pažangos ir klestėjimo planus. Istorija parodė, kad juos tarybiniai žmonės, Komunistų partijos vadovaujami, moka įgyvendinti, o reikalui esant—apginti".

ANGOLOS POZICIJA

Angolos Liaudies Respublika atmetė ir atmets JAV administracijos keliamą provokacinę idėją padėti sureguliuoti Namibijoje "sietis" su Kubos kariuomenės kontingento išvedimu iš Angolos. Tai dar kartą ryžtingai patvirtino eilinis MPLA—darbo partijos CK plenumas.

Plenume buvo pabrėžta, kad Angolos Liaudies Respublikos ir Kubos pozicija šiuo klausimu aiškiai buvo išdėstyta bendrame dviejų valstybių vyriausybės pareiškime. Jame buvo nurodyta, jog ryšium su pavojingais planais sieti nepriklaus

somybės suteikimo Namibijai klausimą su Kubos kariuomenės išvedimu iš Angolos Liaudies Respublikos. Angolos ir Kubos vyriausybės vėl patvirtina, kad šios kariuomenės buvimas, kurį sąlygoja PAR rasistų, esančių glaudžioje sąjungoje su JAV, nuolatinės agresyvios akcijos, yra aktas, priklausantis dviejų suverenių šalių kompetencijai, ir todėl neturi nieko bendra su Namibijos problema.

Dabar Angola vėl pareiškia, kad Kubos internacionalistinės kariuomenės išvedimas iš Angolos ir Namibijos problema turi būti svarstomi atskirai ir kad jų bet koks "siejimas" neteisėtas.

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

KINIJOS AGENTŪROS KOMENTARAS

Atvykus į Kiniją arabų "septynių komiteto" delegacijai, agentūra Sinhua išplatino komentarą, kuriame pabrėžiama, kad Izraelis per 34 savo agresyvių karų metus ne tik žūliai grobė dideles teritorijas iš gretimų arabų šalių, bet ir okupavo visą Palestinos teritoriją, įskaitant Jeruzalę.

Izraelis visiškai ignoruoja tai, kad ji smerkia viso pasaulio tautos, ir nevykdo Jungtinių Tautų generalinės asamblėjos ir Jungtinių Tautų saugumo tarybos rezoliucijų, įnirtingai trukdo teisingam Artimųjų Rytų problemoms suregulavimui daugiausia todėl, pažymi Sinhua, kad ji visapusiškai remia ir globoja Amerikos hegemonizmas.

UZ AFRIKIEČIŲ VIENYBĘ

Liberijos laikraštis "Daily observer" paragino nepriklausomų Afrikos valstybių vadovus duoti ryžtingą atkirtį nusikalstamoms Vakarų imperialistinių sluoksnių intrigoms, kuriomis siekiama suskaldyti Afrikos vienybės organizacijos gretas.

Vakarų valstybės, rašo jis, daro spaudimą Afrikos šalims, mėginamos sukirsti žemyno tautas, kad pasiektų savanaudiškus tikslus. Afrikos vienybės organizacijos valstybės turi įveikti nesutarimus, pakertančius jų vienybę ir drauge išspręsti visas ginčijamas problemas, pabrėžia "Daily observer".

PORTUGALIJOS VALSTIEČIŲ PROTESTAS

Pagrindinė Portugalijoje autoestrada, jungianti žymiausias šalies miestas Lisaboną ir Portą, dvi dienas buvo paralyžuota. Eismui pastoję kelią maždaug 400 traktorių ir kitų žemės ūkio mašinų. Šiaurinių ir centrinių šalies rajonų valstiečiai nutarė šitaip protestuoti prieš antiliaudinę vyriausybės politiką, dėl kurios žemės ūkio darbo žmonės vis labiau nusigyvena.

Sios neįprastos demonstracijos dalyviai pareiškė, kad dabartinės žemės ūkio produkcijos supirkimo kainos nepateisina sunkaus valstiečių darbo. Jie taip pat pareikalavo, kad tuojau pat būtų peržiūrėta valdžios agrarinė politika ir kad žemės ūkio darbuotojų darbas būtų teisingai apmokamas.

KOLUMBIJOS KOMUNISTŲ PARTIJA

Kolumbijos komunistų vadovas Chilbert Vijeira, sako, jog Kolumbijos komunistų partija teigiamai vertina naujos vyriausybės, kuriai vadovauja prezidentas B. Betancur, užsienio politikos kursą, ypač jos nutarimus istoti į neprisijungusių šalių judėjimą ir stiprinti solidarumą su Nikaragva. Kolumbijos komunistai taip pat sveikina naujus žingsnius vidaus politikoje, jų tarpe ketinimus paskelbti plačią politinę amnestiją.

Chiūbert Vijeira kartu pabrėžė, kad jo šalies visuomenė laukia iš valdžios naujų pažangių socialinių-ekonominių ir politinių pertvarkymų.

GANOS LIAUDIS REMIA VALDŽIĄ

Padėtis Ganoje po mėginimo naktį į lapkričio 24-ąją įvykdyti valstybės perversmą stabilizuojasi.

Respublikos sostinėje ir kituose respublikos miestuose vyksta masiniai darbo žmonių mitingai, kurių dalyviai remia laikinosios nacionalinės gynybos tarybos vykdomą pažangių socialinių ekonominių pertvarkymo kursą.

Afrikos pažangios spaudos duomenimis, mėginimą įvykdyti perversmą inspiravo Ganos emigrantai, pabėgę iš šalies atėjus į valdžią laikinajai nacionalinei gynybos tarybai, ir juos remiantys imperialistiniai sluoksniai. Šamoksle tikslas buvo atkurti Ganoje provokatorišką režimą, nuverstą 1981 metų gruodžio 31 dieną.

KIŠIMASIS Į AFGANISTANO VIDAUS REIKALUS

Į Prancūzijos spaudą prasiskverbė duomenų apie užmaskuotą Vakarų specialiųjų tarnybų ardomąją veiklą prieš revoliucinį Afganistaną. Sostinės spauda, konkrečiai laikraštis "Kotidien 'de Pari'", praneša, kad dar 1981 metais Afganistano teritorijoje, Kunaro provincijoje, buvo išdėstyti prancūziški radijo siųstuvai, maskuojami šaukiniais "Laisvojo Kabulo radijas". O iš tikrųjų šiais siųstuvais varoma priešiška veikla prieš teisėtą Afganistano vyriausybę.

Slaptos tokių siųstuvų, naudojamų ardomajai veiklai prieš teisėtą Afganistano vyriausybę, išdėstymas ir nelegalus funkcionavimas—tai tiesioginis kišimasis į suverenos šalies vidaus reikalus.

DANIJA PRIEŠ JAV IR NATO PLANUS

Danija stoji prieš tai, kad būtų realizuoti agresyvių JAV ir NATO sluoksnių planai paversti Vakarų Europos teritoriją branduoliniu placdarmu. Per folketinge įvykusius debatus ryšium su Šiaurės Atlanto bloko ketinimu dislokuoti Europos žemyne naujas Amerikos vidutinio nuotolio branduolines raketas deputatai balsų dauguma aprobavo socialdemokratų partijos rezoliuciją, kurioje numatoma, kad Danija laikinai nefinansuos šios raketinės branduolinės NATO programos. Danija nemokės bloko išdui NATO organų jai nustatytos išlaidų dalies. Sios išlaidos susijusios su naujo Amerikos branduolinio ginklo dislokavimo planų įgyvendinimu.

Komentuodami folketingo nutarimą, vietiniai apžvalgininkai pažymi, kad Danija—pirmoji NATO šalis, paraginusi atsakyti tolesniui asignavimų bloko branduolinei infrastruktūrai plėsti.

TRUMPAI

— Tarptautinis spaudos institutas, kuriam priklauso apie 2,000 laikraščių redaktorių įvairių pasaulio šalių, konstatavo, kad praeitais metais sumažėjo spaudos laisvė daugelyje pasaulio šalių.

— Čikagoje vis daugiau profsąjungų ragina kongresmaną Harold Washington, kad jis kandidatuotų miesto mero postui prieš merę Byrne.

— New Jersey organizuoti darbininkai renka parašus po peticija, reikalaujančia valstijos ir kongreso įstatymo, pagal kurį darbininkams būtų užtikrintas darbas ir suvaržyti fabriku uždarymai.

Vilnis, 1983 sausio 6

Moters teisės ir "vaduotojiškas" vištakumas

Ne taip seniai, gelbėdamas savo pašlijusį autoritetą, JAV prezidentas Ronaldas Reaganas paskelbė rugpjūčio 16 dieną Moterų lygybės dieną. Ar gali Amerika girtis išsprendusi šį opų jai klausimą? Tačiau pabandykime į moterų lygiateisiškumo problemą pažvelgti reakcingosios lietuvių emigracijos (trumpiau tariant—"vaduotojų") spaudos akimis. Žinoma, lengva pasakyti—pabandyti pažvelgti... Žvelk nežvelgęs, dešimtmečiais dipukų laikraščiuose šia tema nerasi nė žodžio. Apie moteris "vaduotojai" rašo, ir gan dažnai. Kaip taisyklė, šiuose rašiniuose šlovinamas motinos-lietuvių dorovingumas, pamaldumas ir ypač akcentuojamas jos vaidmuo auklėjant jaunąją kartą "lietuviška dvasia" bei saugojant ją nuo vis spartėjančio nutautėjimo. Terminas "lietuviška dvasia", išvertus jį į paprastą kalbą, reiškia "vadavimo dvasia"—kraštutinį antitarybiškumą, kurio dėka vis naujos išeičių lietuvių generacijos atplėšiamos nuo tautos kamieno ir pasmerkiamos nutautėjimui. Ypač daug tokių rašinių pasipila švenčiant Motinos dieną ar minint religines—pvz. švenčiausios mergelės—šventes. Tačiau veltui šiuose rašiniuose ieškotume aktualių Amerikos moterių socialinių problemų. O gal jų nėra? Gal Amerikos lietuvių paprasčiausiai nesusiduria su jokiais diskriminacijos formomis?

Štai keletas statistinių duomenų. Amerikos senate posėdžiauja 98 vyrai ir 2 moterys. Atstovų rūmuose iš 435 kongresmenų tik 19 moterų. Tūkstančio stambiausių Amerikos firmų vadovų tarpe nerasime nė vienos moters. Ten, kur vyras amerikietis uždirba vieną dolerį, moteris už tą patį darbą tegauja 59 centus. Valdymo sferoje irgi vyrauja vyrai—čia jų net 94 procentai. Tai, kad Reaganas įtraukė vieną moterį į Aukščiausiojo teismo sudėtį, nieko nekeičia. Ši išimtis, rašo prancūzų "Mond d'ins" , tik patvirtina liūdnią taisyklę. Amerikos Nacionalinės moterų asociacijos duomenimis, moteris diskriminuojančių įstatymų ir teisinių aktų skaičius persirito per 1100-tą. "Tai, kas šiandien vyksta su Jungtinių Valstijų moterimis,

kelia siaubą",—rašo "Christian Science Monitor" puslapiuose moterų žurnalo redaktorė Kate Lloyd. "Vyksta skurdo feminizacija",—taip šį procesą New Yorko "Times" puslapiuose apibūdino sociologė Dana Peers. Statistikos duomenimis, beveik pusė šeimų, kuriose maitintojo vaidmuo teko moteriai, gyvena žemiau skurdo ribos. Dauguma moterų amerikiečių, konstatuoja spauda, pasmerkto statuso vaidmeniui ir privalo pasitenkinti trupiniais nuo visuomenės stalo...

Ar amerikietės taikstosi su šia garbės Amerikai nedarancia padėtimi? Jokių būdu ne. Kova už lygias teises vyksta daugiau nei 60 metų. Tik 1946 metais pataisa, skelbianti lyčių lygybę, pateko į senatą, kur buvo atmesta. 1972 metais ši pataisa galėdavo būti priimta kongrese. Tam, kad ji įsigaliotų, reikėjo dešimties metų laikotarpyje ratifikuoti šią pataisą 38 valstijose. Pirmaisiais metais ją ratifikavo 30 valstijų, per likusius devynis metus—jau tik penkios valstijos. Ir štai 1982 m. besigai-giant minėtam dešimties metų terminui, likusios trys valstijos šią pataisą atmetė. Atkakli Amerikos moterų kova baigėsi visišku pralaimėjimu. Todėl visiškai keistai ir nesuprantamai nuskambėjo prezidento Reagano žodžiai, kai jis tvirtino: "Amerikiečiai gali didžiulius progresus, kuriems pasiekėme, užtikrindami visiems lygias teises bei galimybes".

Kokiu gi progresu Amerika gali didžiulis? Kad garsiausiai šaukdama apie savo begalinę ištikimybę pagrindinėms žmogaus teisėms, nesusiteikia jokių teisių didesnei Amerikos gyventojų daliai—moterims?

Kaip matome, rašyti šiuo klausimu sąžiningiems žurnalistams tikrai yra ką. Stebėdamiesi lietuvių "vaduotojų" spaudos ribotumu bei visišku atitrūkimu nuo aktualiausių šios šalies problemų, turime pastebėti, kad progresyvioji Amerikos spauda—jų tarpe ir lietuviai pažangiečiai—šiuo vištakumu niekada nesirgo ir neserga. Atvirkščiai—juos visada matome kovotojų už pažangą pirmosiose gretose.

Kazys Bagdonavičius

Dvi linijos pasaulinėje politikoje

SNO Generalinės Asamblėjos XXXVII sesijoje įvykusi bendroji politinė diskusija išryškino dvi pagrindines linijas, dvi tendencijas pasaulinėje politikoje.

Viena linija, kurios tvirtai laikosi TSRS, kitos socialistinės sandraugos šalys ir kurią remia dauguma besivystančių valstybių, siekiama greičiausiai imtis konstruktyvių priemonių karo pavojui sumažinti ir pirmiausia branduolinės katastrofos grėsmei pašalinti.

Kita linija, kurią vykdo JAV ir jų artimiausi sąjungininkai iš NATO, siekiama bauginant visuomenę prasimanymais apie "Tarybų Sąjungos grėsmę" toliau aštrinti tarptautinį įtempimą, žlugdyti derybas nusiginklavimo klausimu, kaupti ginkluotę ir įgyti karinį pranašumą prieš socializmo pasaulį. Tai rodo toks faktas: per 35 pokario metus—nuo 1946 iki 1980 metų JAV kariniams tikslams išleido du trilijonus dolerių, o dabartinė JAV vyriausybė tik per vieną penkmetį Vilnis, 1983 sausio 6

ketina išleisti 1,5 trilijono dolerių!

Tarybų Sąjunga, nuosekliai siekianti, kad būtų užkirstas kelias termobranduoliniam karui, kuris gali pražudyti visą žmoniją, vienašališkai išpareigojo pirmoji nepanaudoti branduolinio ginklo. Šiai tikrai istorinės reikšmės akcijai, kuri įtikinamai patvirtino Tarybų šalies taikingumą, karštai pritarė dauguma SNO narių. Sveikindami šią naują taikią Tarybų Sąjungos iniciatyvą, jie kartu kelia pagrįstą klausimą: jeigu taikingi JAV prezidento Reagano pareiškimai nėra tuščia retorika, kuria siekiama apgauti visuomenę, tai kodėl Jungtinės Valstijos nepaseka TSRS pavyzdžiu ir neprisiima tokio pat išpareigojimo? Generalinės Asamblėjos sesijoje buvo griežtai kritikuojamas Vašingtonas, vykdamas konfrontacijos kursą.

Sesijoje plačiai buvo pritarta Tarybų Sąjungos pasiūlymui ap-svarstyti klausimą dėl "Neatidėliojamo branduolinio ginklo bandymų nutraukimo ir uždraudimo", taip

Kas ginklavimosi varžybų iniciatoriai?

Šiandien tur būt nėra būtinybės įtikinėti, kad ginklavimosi varžybos didina branduolinio karo pavojų, atneša didžiulę žalą tarptautiniams santykiams. Tai supranta visi. Pasaulio spauda dažnai rašo apie milžiniškus materialinius nuostolius bei negamybines išlaidas, susijusias su ginkluotės arsenalo didinimu bei tobulinimu. Štai NATO šalys per pirmuosius dvidešimt metų po šios sąjungos sukūrimo ginklavimuisi išleido 1,300 trilijonų dolerių, o dabar tokia suma bus išleista mažiau negu per penkerius metus.

JAV administracijos politika ginklavimosi varžybas labiausiai skatina. Amerikos valdantieji sluoksniai visą laiką stengiasi įgyti pranašumą karinėje srityje. Iš pradžių JAV tikėjosi išlaikyti atominio ginklo monopoliją, vėliau mėgino įgauti strateginę iniciatyvą, gamindamos pristatymo priemones (bombonešius bei raketas), o dabar siekia pirmauti puolamųjų ginklų skaičiumi bei kokybe.

Taigi, Jungtinės Valstijos stumia pasaulį į ginklavimosi lenktynes. Tačiau reakcingieji Vakarų pasaulio sluoksniai mėgina įtikinti visuomenę, jog neva tai daro... TSRS.

Tai akivaizdus faktų iškraipymas. Tarybų šalis niekada nebuvo naujų ginklų sukūrimo iniciatorė. Tarybų Sąjunga buvo priversta imtis tik atsakomųjų priemonių. Apie tai liudija ir lentelė, išspausdinta Vakarų Vokietijos žurnale "Stern", kuris, aišku, nejaučia komunistams simpatijos. Toje lentelėje nurodoma, kad strateginiai bombonešiai JAV pasirodė 1953 metais, o TSRS—1957 metais, atominiai povandiniai laivai pirma (1956 metais) atsirado JAV, o tik po to (1962 metais) TSRS, branduolinius besidalijančias galvutes JAV sukūrė 1970 metais, o TSRS—1975 metais. Ir taip toliau. Aišku, ši lentelė nėra tikslė, kai kas čia supainiota, kai kur yra klaidų. Bet pagrindinė idėja patvirtina, kad būtent JAV bei jos sąjungininkai tiek anksčiau, tiek ir dabar skatina ginklavimosi varžybas.

Kas gi vyksta šiuo metu? Pasaulyje susiklostė ir laikosi karinė pusiausvyra tarp JAV ir TSRS, tarp NATO bloko ir Varšuvos sutarties. Tarybų Sąjunga laiko, kad gynybos tikslams tokios pusiausvyros pakanka. Ji tvirtai laikysis šios pozicijos ir niekam neleis pasiekti karinio pranašumo.

Tuo tarpu Reagano administracijos paskelbtas kompleksinis strateginės ginkluotės vystymosi planas numato sukurti ir įdiegti naujos kartos tarpžemynines balistines raketas, sparnuotąsias raketas, sunkiosius bombonešius. Šios programos įgyvendinimas leis Pentagonui daugiau kaip pusantro karto padidinti savo strateginių puolamųjų jėgų galimybes. Čia jau nemiriui "cheminių", "bakteriologinių", "kosminių" bei kitokių Pentagono programų.

Tarybų Sąjunga siekia visiškai

pat klausimą—"Dėti visas pastangas, kad būtų pašalinta branduolinio karo grėsmė ir ižtkrintas saugus branduolinės energetikos vystymas".

Tas faktas, kad milijonai žmonių visuose žemynuose vis aiškiau supranta didžiulį agresyvaus imperia-lizmo kurso pavojų, leidžia tikėtis, kad imperialistų planai sužlugis ir taika bus išsaugota. V. Sereika

kitokių tikslų. Jos taikios iniciatyvos, beje, nutylimos ar iškraipomos Vakarų propagandos, siekia vieno—stiprinti taiką. Kaip buvo pabrėžta TSKP Centro Komiteto, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo, TSRS Ministrų Tarybos kreipimesi į Komunistų partiją į tarybinę liaudį, ryšium su Leonido Brežnevo mirtimi: "Remdamasi savo galia, būdama itin budri ir santūri, šventai ištikima taikin-giams savo užsienio politikos principams ir tikslams, Tarybų Sąjunga atkakliai kovos už tai, kad žmonija būtų išgelbėta nuo branduolinio karo grėsmės, už įtempimo mažinimą, už nusiginklavimą".

V. Karvelis

BRAZILAI STATO MIESTĄ, KURIS APSIEIS BE NAFTOS

Brazilijoje statomas pirmasis pasaulyje vadinamojo uždaro energetinio ciklo miestas. Jo projektą parengė brazilų ir prancūzų mokslininkai. Visas energetines miesto reikmes tenkins saulės, vėjo, dujų, gaunamų iš buitinių bei pramoninių atliekų, ir techninio spirito—cukramendrių perdirbimo produkto, energija.

Naujasis miestas statomas Pernambuku valstijoje, kuri pasižymi karštu ir sausu klimatu. Statybininkai emė statyti pirmąjį šimtą neįprastos konstrukcijos namų. Vietoj stogo bus įrengti plokšti saulės kolektoriai, kurie šildys vandenį buitiniams tikslams.

Vėjo ir saulės energiją šiame mieste elektros energija pavers keturi galingi vėjiniai varikliai ir paneliai su fotoelektriniais narveliais. Jeigu šios energijos nepakaks, automatiškai bus įjungiami generatoriai, kurie išjudins vidaus degimo variklius, varomus biodujomis ar techniniu spiritu.

Techninis spiritas bus gaminamas nedidelėje spirito varyklėlėje. Žaliava—krakmolingos maniokos šaknys, o energijos šaltinis—saulės baterijos. Spirito gamybos ir batinės atliekos, pridėjus gamykloje išaugintų dumblių, bus rauginamos ir paverčiamos organinėmis trąšomis. Išsiskiriančios biodujos (apie 200 kubinių metrų per dieną) bus naudojamos buitinėse dujinėse viryklėse ir šaldytuvuose, taip pat generatoriams vartyti.

Brazilų specialistai naująjį miestą pavadino energetikos sala. Priklausomai nuo oro jis gaus energiją iš skirtingų šaltinių, kuriems nereikės nė lašo naftos ar jos perdirbimo produktų: saulėtu oru—iš saulės baterijų ir elektrinės, kurios sienos ir stogas aplipdyti fotoelektriniais paneliais, saulės energiją paverčiančiais elektros energija; lyjant ir apsiniaukus juos pakeis vėjiniai varikliai, taip pat grupė generatorių, varomų spiritu ar biodujomis.

Brazilų mokslininkų ir inžinierių nuomone, tokie miestai padės išspręsti šalies energetines problemas. Jie teigia, kad iki 2000 metų visame pasaulyje, ypač tropikų rajonuose, miestai bus statomi atsi-velgiant į jų patirtį Pernambuku valstijoje.

Jurijus Rublevskis
Rio de Žaneiras

— Texas valstijos pietines dalis užgulė baisi recesija, beveik depresijos lygio. Lorede nedarbo lygis pasiekė net 23 procentus.

Ar bus įveikta "švediška liga"?

Po šešerių metų pertraukos Švedijoje į valdžią grįžta socialdemokratai. Rugsėjo mėnesį įvykusiuose rinkimuose jie gavo rikstage (parlamente) daugiau vietų, negu trys pagrindinės buržuazinės partijos—nuosaikią koalicinę, centro ir liaudies—kartu paimtos. Vyriausybei vadovaus žinomas visuomenės veikėjas, socialdemokratų lyderis U. Palmė.

Beveik pusę šimtmečio socialdemokratai valdė šalį, kol 1976 metais pralaimėjo rinkimus dėl nesugebėjimo apsaugoti Švediją nuo kapitalistinio pasaulio ekonominės krizės padarinių. Šalis nebeišlaikė konkurencinės kovos tarptautinėje rinkoje. Ėmė smukti tradicinės Švedijos ekonomikos šakos—avalynės, stiklo, tekstilės pramonės, laivų statyba, netgi garsioji švedų metalurgija, geležies rūdos gavyba. Padaugėjo bedarbių, smuko darbo žmonių realiosios pajamos. Socialdemokratai buvo tiek nusi-vilta, kad jie nebeatgavo valdžios ir per 1979 metų rikstago rinkimus.

Tačiau valdant buržuazinėms partijoms, Švedijos ekonominė būklė toliau blogėjo. Bedarbių skaičius retai benukrisdavo žemiau 100 tūkstančių, o neseniai pasiekė rekordinę ribą—per 190 tūkstančių. Vartojamosios prekės pernai pabrango daugiau kaip dešimtadaliu. Valstybės išlaidos nuolat viršijo pajamas, šalis skolinga užsienio bankams 65 milijardus kronų.

Rikstago rinkimuose pergalę lemia vidaus politikos klausimai. Mat, tarptautinėje arenoje tiek socialdemokratai, tiek buržuazinės partijos laikosi pozityvių pozicijų: pasisako už taiką, ginklavimosi varžybų apribojimą, įtempimo mažinimą, nebranduolinės zonos sudarymą Europos šiaurėje.

Šalies ekonomikai pagyvinti buržuazinės partijos siūlo intensyvinti produkcijos eksportui gamybą, o socialdemokratai labiau akcentuoja būtinumą plėsti vidaus rinką. Tačiau blaivesnių ekonomistų nuomone, nei vieni, nei antri neturi patikimo recepto, kaip pagydyti nacionalinę ekonomiką nuo "švediškų ligos"—sustingimo bei nuosmūčio.

Laisvą kapitalą buržuazija vengia investuoti šalies viduje, nes išvežtas į užsienį jis duoda didesnę pelną. Socialdemokratai siūlo kasmet daryti tam tikrus atskaitymus iš verslininkų pelno, taip pat iš darbininkų atlyginimo į vadinamuosius darbo žmonių fondus. Iš šių fondų lėšų supirkus dalį kompanijų akcijų, girdi, visuomenė galėsianti priversti jas didinti asignavimus į nacionalinę ekonomiką, atsiras daugiau darbo vietų.

Toks nacionalinės ekonomikos "gelbėjimo" planas prisidėjo prie socialdemokratų pralaimėjimo ankstesniuose rinkimuose, o ir šį kartą darė meškos paslaugą. Bur-

žuazijai nemaloni menkiausia užmina apie gamybos priemonių suvi-suomeninimą, taip pat gaila pinigų šiems fondams. Eiliniam darbininkui socialdemokratų išvedžiojimais sako tik tiek, kad kėsinašasi į tam tikrą jo užmokesčio dalį. O labiau politiškai išprusę suvokia, kad vadinamieji darbo žmonių fondai yra ne kas kita, kaip senas socialdemokratų mėginimas paversti darbininkus monopolijų nuosavybės "dailininkais", ir tuo būdu ne panaikinti ją, o dar labiau sustiprinti.

Rinkimų išvakarėse daugelis politinių apžvalgininkų reiškė nuomonę, jog socialdemokratams nereikia jokių pastangų, pergalę jiems garantuoja eilinis švedų nusivylimas buržuazinėmis partijomis. Tačiau socialdemokratai kėlė ne tik nepopuliarių vadinamųjų darbo žmonių fondų lozungą, bet ir žadėjo panaikinti kai kuriuos buržuazinės T. Feldino vyriausybės priimtus anti-liaudinius įstatymus. Ateitis parodys, ar socialdemokratai ištesės savo rinkiminius pažadus.

A. Petkus

Komentaras apie Boliviją

Kaip neseniai rašėme, Bolivijos parlamentas išrinko naują šalies prezidentą—kairiojo nacionalinio judėjimo pirmininką, buvusį šalies prezidentą 1956-1960 metais Ernana Silesą Suasą. Pastarąjį, gyvenusį emigracijoje Peru, po rinkiminių pergalės su džiaugsmo šūksniais sutiko bolivičiai. Liaudis tikisi, jog naujasis prezidentas, kad ir perėmęs iki šiol valdžiusių kariškių nualintą šalį,—per 40 procentų darbingų žmonių negali išsidarbinti, siautėja infliacija, trūksta net duonos(!)—vis dėlto pasirūpins, kad artimiausiu metu gyvenimas pagerėtų. Pagaliau tai ir buvo demokratų ir liaudies vienybės bloko pagrindinis šūkis. Pradėtas jo įgyvendinimas. Bet...

Nespėjo naujasis prezidentas paskirti vyriausybės, o iš Vašingtono jau pasipylė nurodymai, kaip veikti, ką daryti. Suprantama, ne diplomatinių notų pavidalu. JAV laikraščiai pradėjo mokyti E. S. Suasą, kaip ir ką daryti. Visų pirma, žinoma, išpėjama, kad Bolivija negaus JAV pagalbos, jeigu imsis nacionalizavimo politikos, jeigu bandys apkarpyti JAV imperialistinių korporacijų ir monopolijų teises, jeigu vyriausybėje dalyvaus komunistai!

Tai nebe pirmas kartas, kai Jungtinės Amerikos Valstijos savo propagandine mašina daro spaudimą laisvoms, suverenioms šalims. Todėl neverta pernelyg stebėtis "pamokymais" ir "draugiškais patarimais" iš Vašingtono. Tačiau negalima pamiršti ir to, kad aukščiau minėtieji diktato niuansai tėra JAV

ETIOPIJA SOCIALIZMO KELIU

Maskvoje vykusiose TSRS—Etiopijos aukščiausio lygio derybose, atvykus į mūsų šalį su draugišku vizitu Etiopijos vadovui Mengistui Hailei Mariamui, daug dėmesio buvo skirta tolesniam dvišalių santykių plėtojimui. Su pasitenkinimu buvo konstatuota, jog dvišalis įvairiose srityse ir kad tai tarnauja abiejų valstybių bei visuotinės taikos interesams. M. H. Mariamas pažymėjo, jog nesavanaudiška Tarybų Sąjungos parama padeda Etiopijai įgyvendinti svarbias permainas, siekti ekonominės ir socialinės pažangos.

Greta ekonominių ir socialinių pertvarkymų Etiopijoje ypatingą vietą užima liaudies švietimo kampanija. Ir tai nenuostabu, juk iki šiol šioje vienoje seniausių Afrikos valstybių dauguma gyventojų nemokėjo nei skaityti, nei rašyti. Liaudies valdžia prieš trejetą metų pradėjo plačią neraštingumo likvidavimo kampaniją. Nuo to laiko skaityti ir rašyti išmoko maždaug 9 milijonai suaugusių krašto gyventojų. Anksčiau beraščių buvo 93 procentai, o dabar šis procentas nukrito iki 54. Už didelius nuopelnus liaudies švietimo srityje Etiopija jau du kartus—1980 ir 1982 metais buvo apdovanota JUNESKO premija, pavadinta N. Krupskajos vardu. Būdinga tai, kad liaudis labai noriai įsitraukė į švietimo reikalus. Pirmajame švietimo kampanijos etape buvo planuota, jog norinčių mokytis susirinks pusantro milijono žmonių, o susirinko daugiau kaip 6 milijonai. Ypač aktyviai mokytis ėmėsi miestų gyventojai, čia ir beraščių procentas smarkiai sumažėjo. Pavyzdžiui, sostinėje Adis Abeboje neraštingų teliko vos 1 procentas. Švietimo reikalai klostytis dar geriau, jei netrūktų mokytojų, mokyklų, mokyimo priemonių. Švietimui plačiai panaudojamas radijas. Iš Tarybų Sąjungos buvo gauta daug radijo aparatų, kitų mokymo prie-

veiklos savo keliu žengti pasirengusių šalių atžvilgiu preliudija. Po to prasideda ekonominės sankcijos, politinis ir karinis šantažas, pagaliau agresija arba "laisvę mylinčių, nepatenkintų" piliečių maištai, sukilimai, už kurių nugaros stovi ne tik monopolijos, doleriai, ginklai, diplomatai ir instruktoriai bei diversantų rengimo stovyklos, bet ir JAV vyriausybė.

Visa tai verčia labai rimtai susimąstyti. Ernanas Silesas Suasas nepaklausė JAV nurodymų—į Bolivijos ministrų kabinetą įeina du Bolivijos Komunistų partijos atstovai. Nemaža čia ir kitų pažangių pažiūrų žmonių. Sitai nepatinka ne tik Vašingtonui, bet ir kai kuriems Bolivijos gyventojams, ypač buvusiems "viršūnių" atstovams. Kaip tik dėl to naujoji vyriausybė, labai rimtai įvertinusi savo demokratinių pirmtakų 1952-1960 metais liūdną patirtį iš pat pradžių siekia užkirsti kelią galimiems kariniams perversmams, kaip tai įvyko 1964-aisiais, kai buvo kraujyje paskandinta demokratija, laisvė, liaudies lūkesčiai.

Grasinimai iš imperializmo citadelės rodo, jog pasaulinis žandaras pasiryžęs imtis seniai išbandyto atviro spaudimo ir šantažo. Taip, kaip Nikaragvos, anksčiau Kubos, buvusios liaudies Čilės atžvilgiu. Ir tai verčia bolivičius, po 30 metų vėl iškovojusius didelę pergalę, būti ypač atidžiais, budriais.

A. Šermukšnis

monių. Socialistinė Etiopija kelia sau uždavinį iki 1986 metų pasiekti visišką raštingumą. Tai bus viena iš svarbiausių revoliucinių permainų šiame krašte. X.

Auga miestai Afrikoje

Afrikoje dabar neregėtai auga miestai. Nuo 1975 iki 1980 metų jų gyventojų vidutiniškai pagausėjo 5.1 procento, o per metus—beveik dukart daugiau negu viso žemyno. Gyventojų labiausiai gausėja sostinėse—vidutiniškai 10 procentų per metus 16 Afrikos žemyno sostinių dabar peržengė milijono gyventojų ribą. Lagosas (Nigerija) jau turi beveik penkis milijonus gyventojų, Kinsaša (Zairas)—keturis milijonus, didžiausias Afrikos miestas Kairas (Egiptas)—daugiau kaip septynis milijonus. Daug kitų Afrikos miestų artėja prie milijono gyventojų—Rabatas (Marokas), Konakris (Gvinėja).

RUOŠIAMASI JAUNIMO METAMS

SNO Generalinės Asamblėjos trečiasis komitetas (socialiniai, humanitariniai klausimai ir kultūros klausimai) aprobavo kai kuriuos jaunimo problemas liečiančių rezoliucijų projektus.

133 balsais buvo priimtas dokumentas "Tarptautiniai jaunimo metai: dalyvavimas, vystymas, taika", kurį parengė didelė grupė nepriklausomų valstybių. Prieš balsavo tik Jungtinės Valstijos. Amerikos delegacijos pateikta pataisa, kuria siekiama apriboti tarptautinių jaunimo metų renginių finansavimą, buvo atmeta.

Dokumente visos valstybės, kurios dar to nepadarė, raginamos įsteigti nacionalinius koordinacinius komitetus arba parengti kitas koordinavimo formas tarptautiniams jaunimo metams 1985 metais organizuoti.

Trečiasis komitetas rekomendavo įtraukti į būsimos SNO Generalinės Asamblėjos sesijos preliminarinę darbotvarkę punktą, pavadintą "Tarptautiniai jaunimo metai: dalyvavimas, vystymas, taika", ir skirti šiam klausimui reikiamą dėmesį.

Kitame komiteto aprobuotame dokumente reiškiamas didelis suinteresuotumas tuo, kad tarptautiniai jaunimo metai padėtų didinti jo vaidmenį savo šalių socialiniame ekonominiame gyvenime. Rezoliucijoje pažymima, jog visos valstybės privalo nuolat kontroliuoti, ar jaunosios kartos atstovai gali naudotis žmogaus teisėmis, ypač—teise į darbą ir į mokslą.

TRUMPAI

— Pasaulinių parodų biuras nutarė ir nutarimą užgyrė, kad 1992 metais pasaulinė paroda turi vykti Čikagoje. Parodos šerdis numatoma prie ežero, kur baigiasi 31 gatvė.

— Minnesota valstijos universitetas ir Rytų Vokietijos universitetas Humboldt susitarė keistis studentais bei dėstytojais.

— Baltųjų rūmų personalo viršininko James A. Baker sūnus John, 22 metų amžiaus, apkaltintas už marijuanos pardavinėjimą.

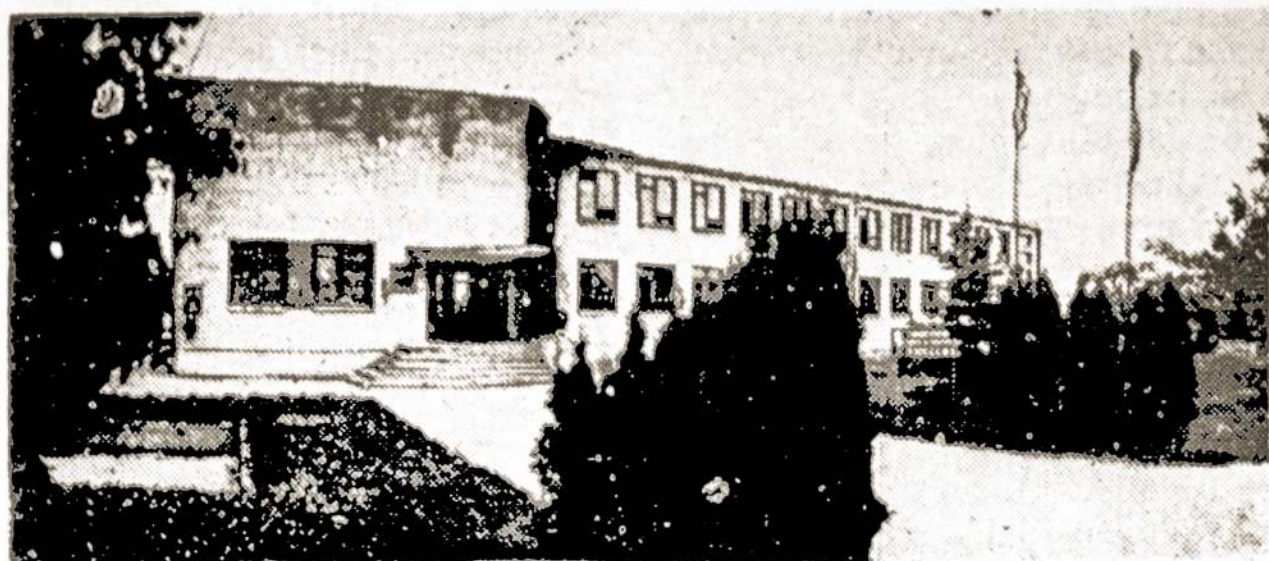
Vilnius, 1983 sausio 6

KARIKATŪRISTO ŽVILGSNIU

Kuo šiandien garsėja Paežeriai

Naujoji Paežerių mokykla.

Nuotraukoje: Klėtėlė, kurioje įrengtas Vinco Kudirkos visuomeninis muziejus. R. Čeplos nuotraukos

Suvalkijoje yra du Paežeriai. Vieni jų įsikūrę netoli Alvito, kiti— už devynių kilometrų į rytus nuo Vilkaviškio. Į pastaruosius ir užsukome vieną gražią rudens dieną. Rūpėjo sužinoti, kuo šiandien gyvena šių apylinkių žemdirbiai, kaip atrodo Vinco Kudirkos, kitų žymių XIX amžiaus pabaigos rašytojų bei visuomeninių veikėjų gimtinė.

Dabar Paežeriuose įsikūręs tuo pačiu vardu pavadinto kolūkio centras. Į kolūkį įeina Sausbalių, Dumčių, Vizgirdų, Žiūrių ir kiti gretimi kaimai. Kolūkis gerai tvarkosi: čia derlingi laukai, produktivios gyvulių bandos, gražūs pastatai. Vien tik pelno pernai ūkis turėjo daugiau kaip 630 tūkstančių rublių. Bet ne vien tik didelės pajamos garsina Paežerių vardą. Rajone ir už jo ribų daug kalbama apie puikius paežeriečių kelius, kurie čia tapo ūkio ekonomikos suklestėjimo kertiniu akmeniu.

Siemet Vilkaviškio rajono melioratoriams nutiesus tarp Paežerių ir Žiūrių gyvenviečių šešių kilometrų kieto grunto dangos vieškelį, ūkyje užbaigtas žiedinės magistralės kūrimas. Į ją subėga kiti ūkio vidaus keliai. Tai leidžia ne tik racionaliau panaudoti transportą, geriau organizuoti darbus, didinti žemės ūkio produkcijos pervežimus, bet ir gerinti žemdirbių buitines bei darbo sąlygas. Išasfaltuoti keliai iš pagrindų pakeitė sodybų vaizdą: kiemuose žaliuoja rūpestingai prižiūrimos vejės, gazonuose žydi gėlės, dekoratyviniuose baseinėliuose tyvuliuoja skaidrus vanduo.

Ūkyje sudaryta speciali kelių tiesimo ir priežiūros tarnyba. Eko-

nomistai apskaičiavo, kad investuotos lėšos kelių tiesimui ir jų priežiūrai jau atsipirko keleriopai. Kolūkio pirmininko Gedimino Brazausko nuomone, be gerų kelių sunku valdyti šiuolaikinę žemės ūkio gamybą. Tad neatsitiktinai jis, dar būdamas Lietuvos žemės ūkio akademijos absolventas, diplomui darbu temą pasirinko apie kelius, o vadovaudamas Paežerių kolūkiui, visa tai pasistengė įgyvendinti praktikoje.

Didelį dėmesį paežeriečiai skiria ir statyboms, gamybinių kiemių tvarkymui. Ūkis šiems tikslams kasmet išleidžia daugiau kaip 400 tūkstančių rublių. Kolūkio statybininkai per pastaruosius dvejus metus dešimčiai šeimų įteikė raktus nuo naujų su visais patogumais įrengtų sodybų. Centrinėje ūkio gyvenvietėje pastatė 50 vietų vaikų darželį, atidavė eksploatuoti modernias mechanines dirbtuves, kurių antrame aukšte—patogūs specialistams kabinetai, poilsio kambariai. Čia pat—graži posėdžių salė, kurioje paežeriečiai aptaria darbo rezultatus, pagerbia ūkio veteranus, gamybos pirmūnus.

Darbštūs Sūduvos žemės šeimininkai ne tik didžiuojasi savo klestintį ūkiu, bet ir saugo vietas, susijusias su žymių kraštiečių vardais. Paežeriuose, anapus ežero, medžių paunksmėje Vinco Kudirkos gimtinė. Vidury buvusios sodybos kiemo 1965 metais pastatytas skulptoriaus V. Pleškūno sukurtas rausvo granito paminklas su V. Kudirkos bareljefu. Klėtyje, statytoje daugiau kaip prieš šimtą metų, atidarytas visuomeninis muziejelis.

„Iš Paežerių, kaip jau minėta,

“SIGMA”—ŽINOMAS VARDAS

Vilniaus V. Lenino skaičiavimo mašinų gamykla... Šiandien ši Tarybų Lietuvos sostinės įmonė gerai žinoma ne tik respublikoje, bet ir visoje Tarybų Sąjungoje, daugelyje užsienio šalių. Čia pagaminti mažieji kompiuteriai plačiai naudojami kuriant automatizuotas valdymo sistemas, moksliniuose darbuose, eksperimentuose. Gamykloje kasmet išleidžiama technika įgalina šalies mastu sutaupyti po keliolika milijonų rublių.

Prieš 25-rius metus, kai gamykla tik kūrėsi, apie tokius plačius horizontus sunku buvo ir svajoti. Bet laikas darė savo. Mokslo ir technikos pažanga padiktavo itin sparčius elektrotechnikos pramonės ugdymo tempus. Padedant broliškų tarybinių respublikų specialistams, gamykla buvo nuolat modernizuojama. Dabar ji tapo pagrindine įmone, kuriant ir gaminant mažuosius kompiuterius visai Tarybų Sąjungai, socialistinės sandraugos šalims.

— V. Lenino skaičiavimo mašinų gamyklos bazėje susikūrė stambus “Sigmos” gamybinis susivienijimas, savo techniniu lygiu nenusileidžiantis didžiosioms pasaulio firmoms,—sako jo generalinis direktorius Algis Čiuplinskas.—Be vilniškės įmonės, į ją įeina naujos gamyklos, pastatytos Telšiuose, Tauragėje, Pabradėje... Visos jos gamina produkciją, atitinkančią aukščiausius tarptautinius standartus...

Generalinis direktorius primena, kad Tarybų Sąjungos elektronikos pramonės vystymą savo laiku stengėsi pristabdyti JAV, kitos kapitalistinės valstybės, uždraudusios tiekti į TSRS specialius technologinius įrengimus. Bet bergždžius buvo jų pastangos. Tarybų Sąjunga savo jėgomis sukūrė elektronikos industriją—vieną galingiausių pasaulyje. JAV leidžiamas žurnalas “Elektronik” dar praėjusiais metais pripažino, kad technologiniai įrengimai ir kvalifikuoti specialistai įgalina Tarybų Sąjungą gaminti elektroninę techniką tokio pat lygio, kaip ir JAV. Būdamas priešakinėse jaunos pramonės šakos pozicijose ir “Sigmos” susivienijimas nenusileidžia laiko reikalavimams.

“Sigmos” susivienijime dirba gražus būrys lietuvių elektronikos specialistų, kurie mokėsi ir tobulinosi didžiausiose Tarybų Sąjungos mokslo centruose. Jie ir dabar jaučia didelę pagalbą, kurią teikia broliškųjų respublikų mokslininkai ir specialistai.

— Socialistinėje visuomenėje nėra vienas kolektyvas neslepia nuo kito savo sėkmės paslapčių,—pastebi A. Čiuplinskas.

— Tai naudinga visiems. Ir mokslininkai, ir gamybiniai kolektyvai neieško jėgų ir lėšų lygiagrečiai tyrinėjimams—taip išvengiama bereikalingo darbų dubliavimo. Kita vertus, nuolatinis keitimasis vertingiausiomis naujovėmis padeda operatyviau spręsti svarbiausias gamybos tobulinimo problemas. Štai ir dabar, ruošiantis naujų

naujuoju keliu galima patekti į Žiūrius. Žiūriuose (Gudeliuose) yra išlikusi dalis sodybos, kurioje gimė lietuviško istorinio romano pradininkas Vincas Pietaris. Žiūrių kaimas garsus dar ir tuo, kad čia 1901 metais įvyko pirmasis Suvalkijoje lietuviškas vakaras, kuriame buvo suvaidintas A. Vilkutaičio-Keturakio komedija “Amerika pirtyje”.

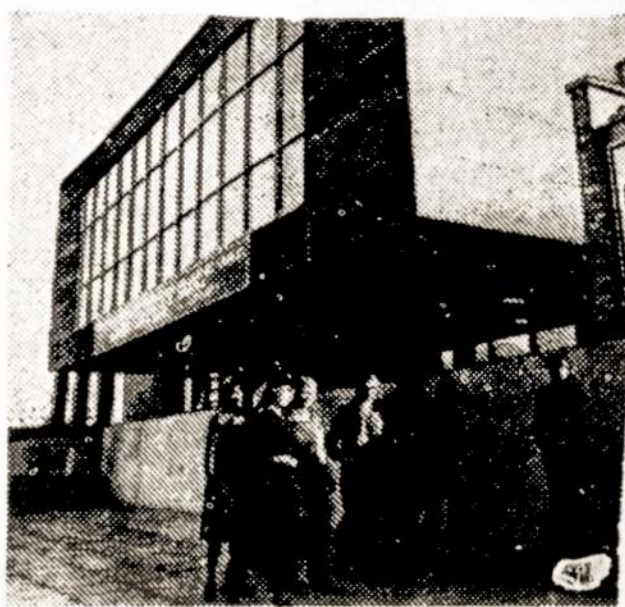
Adolfas UŽA

kompiuterių gamybai, giminingų įmonių ir broliškųjų respublikų patirtis mums padėjo beveik visais metais pralenkti laiką.

V. Lenino skaičiavimo gamykloje, kaip ir visame “Sigmos” susivienijime, kasdien sutiksi ir mokslininkus. Jau daugelį metų šie kolektyvai pasirašo kūrybinio bendradarbiavimo sutartis su Vilniaus Valstybiniu V. Kapsuko universitetu, Kauno Antano Sniečkaus poli-

technikos institutu. Talkininkaujant kauniečiams, susivienijime, pavyzdžiui, pradėta taikyti sistema “mašina kuria mašiną”. Tūkstančiai sudėtingų projektavimo ir konstravimo darbų, kuriuos anksčiau atlikdavo aukštos kvalifikacijos inžinieriai, dabar patikėti elektroninėms skaičiavimo mašinoms. Beje, mokslininkai įrodė, kad vilniškės elektroninės skaičiavimo mašinos dabar gali kurti mašinas, visa galva aukštesnes už save. O štai Vilniaus universiteto specialistų mokslinių darbų tematika—kiek tolimesnė nuo gamybos: jie padeda kurti įmonėje palankų socialinį klimatą. “Socialiniai pasai”, parengti kiekvienam cechui ir barui, padės jauniems darbininkams greičiau pritaipyti kolektyve, numato plačią darbo ir poilsio sąlygų gerinimo programą.

Romualdas ČESNA

Vilniuje pastatytas Lenino rajono tarpmokyklinis gamybinio mokymo kombinatas. Miesto fabriko ir gamyklų specialistai čia moko bendrojo lavinimo mokyklų moksleivius metalo ir medžio apdirbimo, mezgimo ir kitų darbininkų profesijų. Nuotraukoje: Naujas gamybinio mokymo kombinatas.

A. Sabaliausko nuotrauka

ŠIAULIŲ TELEVIZORIAI

Šiaulių televizorių gamykla vienišoje šalyje gamina televizijos aparatūrą, kurią naudojant tiesiai iš studijų transliuojamos laidos. Sudėtingam gaminiui suteiktas kokubės ženklas, galiojantis iki 1985 metų pavasario.

Studijinė aparatūra—trečias šios įmonės gaminys, dabar turintis penkiabriaunį. Gamykla su juo išleidžia nespalvuotus televizorius “Taurus-211”, kilnojamąją televizijos stotį “Magnolija-80”.

ATEISTINIŲ TYRIMŲ CENTRAS

Tarybų Lietuvos sostinėje įsteigtas Visuomenės mokslų akademijos prie TSKP CK mokslinio ateizmo instituto Vilniaus filialas. Šios naujos mokslo įstaigos direktoriumi paskirtas filosofijos mokslų kandidatas Serapinas Kraujelis.

Ateizmo institutas organizuos respublikoje kompleksinį aktualių mokslinio ateizmo teorijos ir praktikos problemų nagrinėjimą, apibendrins ateistinio auklėjimo patyrimą, tirs religijos vaidmenį šioje idėjinėje politinėje kovoje.

KAIP PAŽINTI VILNIŲ

— Palauk, palauk, — sustabdė Mykolas, — tu vis kalbi, pasakoji apie Vilnių, bet taip lyg pats būtumėte jo nematę . . .

— Aš? Nematęs Vilniaus? — pašokau ir stebėjau, — Ir ką gi ne taip šneku? — karščiuojančiu balsu pasiteiravau.

— Neskubėk, ir, prašau, išklausyk. Atidžiai pažirėk į gatvę ir pasakyk, ką svarbiausio regi?

Su svečiu iš JAV Mykolu, beje, jau ten gimusiu ir sulaukusiū pensijinio amžiaus, neskubėdami pėdinoje Lenino prospektu. Kiek metų, kai juo vaikštavau ir beveik kasdien po porą ar daugiau kartų. Ir štai tau: atidžiai pažirėk ir pasakyk, ką regi . . . Netoli Gedimino kalno — gatvės pradžia ir vienoje jos pusėje, "Literatų svetainė", Dailės parduotuvė, Lietuvos TSR Mokslų Akademija, gėlių parduotuvė, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos centro komitetas, Optikos parduotuvė . . . Kitoje prospektu pusėje — Centralizuota buhalterija, vaikų biblioteka, maisto prekių ir juvelyrinių dirbinių parduotuvės, knygynas "Draugystė", prekiaujantis socialistinių kraštų literatūra . . . Bet ką čia vardinti — daugiau negu keista būtų, jeigu per tiek metų nepažinčiau, taigi, be jokio didesnio atidumo . . .

Tačiau mūsų svečias šita, matyt, irgi žinojo, o pats buvo nusitaikęs į kitus reginius. Pirmiausia parodė prie Lenino paminklo padėtas gėles. Kelios nedidelės, kuklios tulpių puokštelės, dar aprasotos gulėjo padėtos ant marmurinių paminklo papėdės laiptų. O, Lenino aikštė! Nebuvo Vilniuje svečio, kuris jos nežinotų ir todėl sakau — daug užsienio lietuvių matė ją ir prisimena, kiek daug čia pasodinta gėlių — rožių, begonijų, tulpių . . . Gražiai sužydi ir akacijos — baltai, mėlynai, vyšniavai . . . Ir todėl buvo kažkaip nesuprantama, kad svečias nepastebi ir rodo tik tas kelias tulpių puokšteles, padėtas Lenino paminklo papėdėje.

— O dabar galėtume nueiti ir prie Černiachovskio paminklo. Ir ten, užtikrinu Jus, surasime atneštų gėlių, — isitikinęs kalbėjo svečias.

— Taip, būtinai surasime, — neabejojau ir aš.

— O ar tai ne svarbiau, negu rodyti parduotuves ir kino teatrus, — gudriai prisimerkė Mykolas akys.

Ak, štai kaip! Buvo aišku, kad šis žmogus moka pažvelgti į pačią dalyko šerdį. Nuskintos ir atneštos gėlės prie Lenino ir Černiachovskio paminklų jam pasakojo ir rodė žmonių ištikimybę gyvenimui, kuris pradėtas Lenino, na, ir pasaky-

kime — žūtbutiniuose mūsųose apgintas Černiachovskio. Svečias pirmiausiai žvilgterėjo į žmogų, į jo politinių įsitikinimų spektrą ir tai, ko aš nesugebėjau jam pasakyti žodžiais, jis surado nuskintų gėlių puokštėse. Syptelėjau, dėkodamas jam už pastabumą ir pamoką.

— O kad tos gėlės — nuoširdžiausios gėlės, pažirėkim kas ir kaip atrodė, — vėl pasiūlė Mykolas, pasitraukdamas į šaligatvio pakraštį. — Ne į mūrus, į žmones žiūrėkim, — patikslino adresą, o kiek palaukęs vėl: — Regi, kaip į šventę išėję . . .

Tą dieną jokios šventės nebuvo. Eilinė darbo diena, savaitės vidury, tačiau reikėjo svečiui paklusti, juo labiau, kad iš tikrųjų neprisiimu, kad kada nors savo akimis atidžiau būčiau pasirinkęs šitokią stebėjimo objektą. Tai irgi neabejotinai buvo Vilnius ir, ko gero, iškalbingesnis už tuos mūrus, kurie čia ornamentuoti, restauruoti, nudažyti įvairiaspalviais neblunkančiais dažais.

Svečias į pareinančius žmones žiūrėjo džiugiai, gal todėl, kad matė daugiau negu aš, o tikriausiai todėl, kad jis juos gretino su savo šalies ir miesto gatvės išėjusiais žmonėmis. Gi vilniškiai nebuvo skubūs — tarpu savęs šnekučiuodami tapsėjo senukai, pasibaknodami skubėjo paaugliai, savo jaunatviška staigumą rodė studentai, vyresnių klasių ir technikumų moksleiviai, portfeliais mostikuliuo vyrai, taukšėjo batukai moterys . . . Tai juokas, tai vienas kitas garsesnis žodis siekė mūsų ausis ir kažkodėl nuo tų daugelio žmonių eitynių krūtinėje kėlėsi šilto jausmo banga. Panašiai būna, kai žiūri į šviesių, laimingų spalvų gerai nutapytą paveikslą arba jautriai išiklausai į paukščių pavasarinį nerimą. Dabar aš žinojau, kad apie tokį Vilnių papasakoti iš tikrųjų labai sunku, o gal net neįmanoma.

Po to svečią susitikau, kai susiruošė išvažiuoti, ir norėjau išgirsti jo viešnagės įspūdžius, ir, žinoma, įspūdžius apie Vilnių, išgirdęs prašymą atsilipti:

— Ir aš tau, kaip kad anksčiau tu man, tik labai paviršutiniškai sugebėjau papasakoti apie Vilnių. Ji reikia pajusti per žmonių nuotaikas, tą išraišką, kurią kiekvienas nešiojasi savyje. Tačiau jeigu yra tam pasakyti bendra frazė, tai labai tikiu, kad ji skamba šitaip: visi jūs esate laimės vaikai, o ji žmonių prie žemės nelenkia . . . Paskui lyg šiaip sau užsiminė, kad tą dieną prie Lenino paminklo buvo dar padėta viena puokštelė gėlių. Nepasakė, kas ją padėjo, tačiau isitikinęs, kad jas paliko būtent Mykolas.

Pranas Karlonas

Draugijos ežerus apžvejos ir tinklais

Kad ir kiek tiršta bebūtų meškeriotų ežere, visada pasilieka žuvų, nei spiningu, nei meškere "nepaimamų" — visų pirma lynų, seliavų. Daug kur ir kuojų, ešerių, kitų mažesnės vertės žuvų labai gausu. Kad niekais nenuieitų mūsų vandenų produkcija, Medžiotojų ir žvejų draugijos vandenyse reikalingos verslinės žūklės priemonės. Šiomet uždraudus mėgėjiškos žūklės vandenyse žvejoti verslininkams, Medžiotojų ir žvejų draugijai atsiranda papildomų rūpesčių. Praėjusiais metais draugijos skyrių brigados

tinklais apgaudė 20 ežerų, kurių bendras plotas — 1930 ha. 14.5 tonos sužvejojtų žuvų perduota prekybos organizacijoms. Daugiausia realizuota lynų (5373 kg) bei seliavų (3640 kg), toliau sekė karšiai kuojos, karpiai, lydekos, karosai, ežeriai. Kai kur produktyvumas buvo gana didelis. Antai Utenos rajono Giedrio ežere laimikis siekė po 45 kg iš hektaro. Biržų rajono Kilučių ežere — 24. Iki šiol verslinės žūklės įrankiais brigados žvejojo, kuo labiau žiūrėdamos, kad nebūtų pažeisti meškeriotų interesai — buvo saugomos lydekos, karšiai

Kėdainių rajono "Tiesos" kolūkis garsėja labai produktyvia karvių banda. Šiomet per pirmuosius tris ketvirčius iš kiekvienos karvės primelžta po 3314 kilogramų pieno.

Nuotraukoje: Pirmaujančios ūkio melžėjos [iš kairės] Janina Rutkūnienė, Stasė Sereikienė, Stasė Kraniauskienė, Amelija Darbutienė ir Regina Maridrauskienė. M. Baranausko nuotrauka

Šiauliuose darbininkų valgykla "Žara"

"Žara" — didžiausia Šiauliuose darbininkų valgykla, kurioje pietauja keli tūkstančiai Tarybų Lietuvos 40-mečių televizorių gamyklos darbuotojų. Be to, ji karštus pietus tiekia specializuoto auto-transporto įmonei ir daržovių bazei. Jos kulinarijos ceche kasdien savo ir kaimyninių valgyklų bei bufetų poreikiams iškepama apie 3000 bandelių, apie 100 kg pyragų ir 60-70 kg sausainių. LTSR prekybos ministerijos kolegijos nutarimu ši valgykla pripažinta pavyzdine. Jai vadovauja vedėja L. Matuzienė.

Televizorių gamykla yra socialistinio lenktyniavimo už aukštą kultūrą ir pavyzdinę viešąją tvarką mieste nugalėtoja, siekia aukštos darbo kultūros įmonės vardo. Todėl pagal socialinio vystymo planus nuolat vyksta nemažos apimties darbai gamybos kultūrai, techninei estetikai gerinti. Į planus buvo įrašyta ir valgyklos rekonstrukcija. Pernai, ją baigus, iš vidaus išvaiz-

kitos meškeriotų mėgstamos ir dažniau sugaunamos žuvis.

Dabar žvejyba draugijos vandenyse verslinės žūklės įrankiais plėsis. Plačiau žvejos Rokiškio, Ignalinos, Lazdijų, Zarasų, Plungės, Kapsuko ir kiti skyriai.

Tačiau šios žūklės pagrindas kol kas, kaip ir anksčiau, turėtų būti maži ir vidutiniai ežerai — čia viskas labiau "apčiuopiama", geriau žinomi išteklių, jų struktūra, taigi žūklė gali būti tiksliau planuojama. Pirmiausia apžvejojtinų ežerų sąrašą turi pakliūti tie, kuriuose žiemą dūsta ar gali dūsti žuvis. Dabar kovojant su dūsimu eikvojama labai daug laiko, jėgų, energijos, tačiau rizika vis tiek lieka, tuo tarpu tokius ežerus smarkiau apžvejojus — ir naudos daugiau, ir pavojaus mažiau.

Kuriama kompleksinė žvejų brigada Dzūkijos ežerams apžvejoti. Ji naudosis ir traukiamais tinklais. Numatyta, kad visur bus privaloma griežta būrelių kontrolė — jie prižiūrės, kad būtų gaudomos tik numatytos žuvis ir laikomasi žvejybos limitų.

Praėjusiais metais žvejai mėgėjiškosios žūklės įrankiais sugavo beveik 600,000 kg žuvų, taigi ne mažiau negu žuvininkystės ūkiai vidaus vandenyse (be tvenkinių). Tinklai draugijai paskirtuose ežeruose turi būti svarbia ūkininkavimo priemone, galinčia dar labiau padidinti laimikis, nes rezervų yra nemažų.

Z. Butkevičius

dą pakeitė visi trys valgyklos aukštai.

Pirmajame jų yra kulinarijos parduotuvė, prekiaujanti ne tik konditerijos cecho, bet ir kitokiais maisto produktais. Joje galima išgerti kavos, kokteilio, sultinio. Antrajame aukšte įrengta jauki dietinė valgykla ir kavinė, kurioje vyksta jaunimo diskotekos, įvairios cecho ar atskirų specialybių darbuotojų vakaronės.

Didžiausia salė, su 250 kėdžių, yra trečiajame aukšte. Gražus šios salės interjeras. Čia pietūs kompleksiniai. Yra trys dalinimo linijos, 30 minučių pietų pertraukos pakanka ne tik pavalgyti, bet dar ir kiek pailsėti.

Be šio komplekso, gamykla dar turi bufetą ir valgykla senajame korpuse, baigiama įrengti dar viena nauja.

Pasiekti, kad "Žara" būtų pripažinta pavyzdine, nebuvo lengva. Nelengva tą vardą ir pateisinti. Tam reikėjo ir reikia ne tik to, ką padarė ir daro gamykla, rūpindamasi pastatu, įrengimais, darbo sąlygomis, reikia įtemptų visų 70 valgyklos kolektyvo darbuotojų pastangų.

Dauguma valgyklos darbuotojų jaunimas, atėjęs iš prekybos mokyklos. T.

GAUSUS BULVIŲ DERLIUS

GARGŽDAI. Po 230 centnerių iš hektaro surinko šiemet Lietuvos žemdirbystės mokslinio tyrimo instituto Vėžaičių filialo eksperimentinio ūkio žemdirbiai.

Ūkis specializuojasi bulvių sėklininkystėje. Iš rudens šiai kultūrai buvo parinkti tinkamiausi priešėliai, pavyzdinčiai įdirbtos dirvos, kiekvienas hektaras patreštas po 80 tonų organinių trąšų. Pavasari, prieš pradėdant bulviasodį, dirvų nebereikėjo perarti — tai padėjo išsaugoti drėgmę. Į kiekvieną hektarą buvo pasodinta pusantro karto didesnė negu paprastai bulvių sėklų norma, įterptas optimalus kalio, fosforo ir azoto trąšų kiekis.

Visą 60 hektarų buivių plotą žemdirbiai nuėmė kombainais per penkiolika dienų. Talkininkai — Klaipėdos politechnikumo moksleiviai — padėjo kruopščiai nurinkti bulvianas.

Respublikos ūkiams vėžaitiška šiemet pateiks 800 tonų aukštų reprodukcijų "Pirmūnių", "Vilijos" ir "Arinos" veislės sėklinių bulvių — trim šimtais tonų daugiau negu buvo planuota.

Vilnius, 1983 sausio 6

KAIP IŠGYVENTI ŠIMTĄ METŲ

Ilgamųjų kraštu Bulgarijoje vadinama Smoliano apygarda šalies pietryčiuose. Daugiausia šimtamečių gyvena Rodopo kalnuose, kaimuose. Dauguma smolianiškių ilgamųjų verčiasi žemdirbyste ir gyvulininkyste. Nuo mažų dienų iki žilos senatvės jie trūšia laukuose ir miške—gamtoje.

Strachilas Mončevas iš Malka Ardos kaimo, laikomas seniausiu bulgaru (jam 111 metų), lyg juokais, lyg rimtai sako: "Mano ilgamūžiškumo receptas paprastas. Niekad nesu turėjęs jokio viršūninko, o ant rankos—laikrodžio". "Vargina ne darbas, o nervinė įtampa"—teigia 103 metų Kristo Angelovas iš Smoliano.

... Tyrimai, susiję su Smoliano apygardos ilgamūšiais,—tik dalis didelio darbo, kurį atlieka Sofijos endokrinologijos, gerontologijos ir geriatrijos instituto specialistai. Jų tyrinėjimų rezultatais susidomėta daugelyje šalių. Ir tai suprantama: senėjimo problemos Bulgarijoje nuo seno tiriamos. Jas dar XIX šimtmečio viduryje gvildeno garsus medikas Piotras Beronas, kiti gydytojai. Vėliau, jau mūsų šimtmečiuose, išžymus gamtotyrininkas profesorius Asenas Zlatarovas sukūrė racionalios mitybos, kaip stiprios sveikatos ir ilgo darbingumo prielaidos, teoriją. Akademikas Metodijus Popovas plėtojo ląstelių stimuliavimo teoriją, pagal kurią

augalo, taip pat ir bet kokio kito gyvo organizmo, gyvenimą galima pailginti ląsteles veikiant įvairiais reagentais.

1964 m. Sofijoje įsteigtas Gerontologijos ir geriatrijos centras, ėmėsi planingų kompleksinių žmogaus senėjimo procesų ir senatvės ligų tyrimų. Didelį susidomėjimą sukėlė centro direktoriaus, profesorius Dragomiro Matejevo vadovaujamos mokslininkų grupės darbas. Grupė tiria neįgiamą nejudrumo įtaką žmogaus gyvybinėms funkcijoms.

BLR sostinėje ikūrus Medicinos akademiją, centro mokslinį tyrimą darba tęsia Endokrinologijos, gerontologijos ir geriatrijos institutas. Bulgarų gerontologai dabar tyrinėja, kuo skiriasi senėjimas, kaip biologinis procesas, nuo ligų.

Institutas nemažai nuveikė, tyrinėdamas pagyvenusių žmonių labiausiai paplitusias ligas—kraujotakos funkcijų, centrinės nervų sistemos ir kvėpavimo, jutimo organų sutrikimus. Gydytojai įrodė, kad nesaikingai vartojant valgomąją druską atsiranda kraujagyslių sklerotiniai pakitimai.

Bulgarija—Koordinacinio socialistinių šalių gerontologijos ir geriatrijos komiteto aktyvi narė. Kai kurias temas bulgarų gerontologai gvildena su kolegomis iš Kijevo, kitų TSRS miestų.

Vladimiras Beskromnas

Kauno naujame rajone, TSRS 50-mečio prospekte atidaryta dar viena firminė maisto produktų parduotuvė "Viešnagė". Naujoji parduotuvė tiria prekių paklausą, reklamuoja maisto produktus.

Nuotraukoje: Naujos parduotuvės prekiaavimo salė. K. Jurelės nuotrauka

NAUJI KABINETAI

Naują politinio švietimo kabinetą įsirengė Mažeikių melioratoriai. Gražiai suremontuotos patalpos, pasirūpinta baldais, sienas puošia plakatai, stendai. Propagandistai, partinio bei ekonominio mokymo mokyklų klausytojai—o jų daugiau kaip 150—metodiniame kampelyje randa reikalingos politinės literatūros.

Naujuosius mokslo metus naujame kabinete pradėjo ir "Aušros" kolūkiečių marksizmo-leninizmo pagrindų mokyklų klausytojai.

PRIENŲ CENTRE

Prienų rajono centras pagražėjo. Naujai asfaltuota M. Gorkio gatvė, rekonstruota K. Poželos ir Revunos gatvių sankryža. Prasidėjo vidaus apdailos darbai naujajame viešbutyje, kuris savo architektūrinį sprendimą bus vienas originaliausių respublikoje.

Rekonstruotos šiluminės trasos, visos miesto katilinės kūrenamos skystu kuru. Nebeteršiama suodžiais aplinka, tyresnis oras.

Vilnius, 1983 sausio 6

TAPYBA IŠ EKVADORO

Vilniuje Dailės parodų rūmuose atidaryta žinomo Ekvadoro dailininko ir politinio veikėjo O. Gusjasmino kūrybos paroda, kurioje rodoma daugiau kaip pusantro šimto tapybos darbų.

O. Gusjasminas ištikimas socialinei temai. Jo paveiksluose dominuojančios juodos baltos spalvos sukrečia žiūrovą vaizdo tragiškumu.

O. Gusjasmino kūryba neatsiejama nuo jo visuomeninės veiklos. Dailininkas—aktyvus kovotojas už tautų lygiateisiškumą, atstovauja Lotynų Amerikos šalims įvairiose tarptautinėse organizacijose.

POILSIO NAMAI

Šalia linknakamienių pušų šilo, Puorių ežero pakrantėje išaugo dailių architektūrinių formų statinys. Jį sumeistravo Širvintų rajono Dzeržinskio kolūkiečių poilsio namai. Čia įsikūrė kolūkiečių poilsio namai. Juose gražiai įrengti kambariai, Banketų, šokių salės, virtuvė. Šalia—sauna ir rusiška pirtis.

"Vilnies" \$20,000 Fondas

Nuo 1982 gruodžio 3 iki 15 į "Vilnies" fondą įplaukė šios aukos.

\$65.00

J. ir K. SISEVICIAI — Chicago, Ill.

\$50.00

K. B. KAROSIENE — San Leandro, Cal. per V. Trask

M. MOZŪRAITIENE — San Leandro, Cal. prisiminimui mirusio vyro

J. Mozūraičio, per V. Trask

KANADOS LIETUVIŲ KULTŪROS DRAUGIJA — per J. Ylą

MARYSTRAUSS — Bridgeport, Ct.

V. BUNKAI — St. Petersburg, Fla.

\$48.00

G. BUNTIUS — Chicago, Ill.

\$40.00

A. ir W. STAKĖNAI — Freesoil, Mich.

M. VALACKA — Bridgeport, Ct.

\$30.00

M. BALTULIONYTĖ — San Leandro, Cal. per V. Trask

\$25.00

A. ir V. TARASKAI — San Leandro, Cal.

ANTOINETTE GERDUS — Washington, Ill.

FRANCES LAURENCE — San Jose, Cal.

\$20.00

ELIZ. FRAMONTIENE — Somerville, Mass. per E. Repshį

\$15.00

J. V. ROLAND — San Francisco, Cal. per V. Trask

GEORGE KODIS — Windsor, Ont., Can. per St. Masytę

P. SLAJUS — Chester, Pa.

\$10.00

ANDREW ANDREWS — Chicago per F. Vaitkų

J. ir A. ANTONOWITZ — Chicago, Ill. per F. Vaitkų

M. GINAITIENE — Santa Clara, Cal. per V. Trask

HELEN ŽEKONIENE — So. Boston, Mass. per E. Repshį

STEPHEN SHLAKIS — Lawrence, Mass. per E. Repshį

JOHN KULBOKAS — Milwaukee, Wis.

VERONICA MOSKAITIS — Euclid, Ohio per Adelę Susnį

JOANA GRIGAS — Redwood Shores, Cal.

\$5.00

ANNA JAKSHIS — Orchard Lake, Mich.

CHAS. KAMICHAITIS — Toronto, Ont., Can.

\$3.00

FRANCES WALLACE — Chicago, Ill. per F. Vaitkų

JULIA TAUTVAIS — Chicago

ANNA LUTKAUSKAS — Chicago

\$2.00

K. GARDIS — Detroit, Mich. per St. Masytę

Įplaukė dabar \$ 714.00

anksčiau buvo 3,813.00

Viso \$4,527.00

Labai ačiū visiems, kurie prisidėjo prie fondo ADM.

Lakštutės palinksmo senesnio amžiaus piliečius

Pagarsėjusios savo žaviomis dainomis mūsų mielos Lakštutės buvo pakviestos Evergreen Park, Ill., senyvo amžiaus piliečių klubo koncertinei programai. Minėtas klubas gruodžio 10 d. suruošė banketą, kad pagerbus savo apie 200 veikliųjų narių.

Bankete dalyvavo apie 400 žmonių. Pats banketas buvo šauniai paruoštas. Neperdėsiu pasakius, kad banketo dalyviai labai buvo patenkinti Lakštutės dainomis ir nesigailėjo aplodismentų. Jie teiravosi, kad vėl ši gražiabalsių grupė juos palinksmins.

Dalyvė

W. IR V. WROBEL IŠVYKO PASVEIKINTI DUKRĄ, BAIGUSIĄ AUKŠTĄJĮ MOKSLĄ

Gruodžio 13 d. Walteris ir Virginia Wrobel traukiniu išvyko į Goldon, Colo., kur jų jaunesnioji dukra Sandra baigė Master Degree (laipsniu) chemijos inžinerės mokslą. Virginia Wrobel yra duktė pažangiejiems gerai žinomos visuomenės veikėjos Julijos Urmonienės. Wrobel išaugino du sūnus ir dvi dukras ir visi keturi jau baigė universitetus. Julija tikrai džiaugiasi savo dukros atžalynu. Svarbu, kad jis nenutolo nuo Julijos minties.

Wrobel grįš prie savo kasdieninių pareigų gruodžio 21 d. Vilnietė

MIRĖ IR PALAIDOTA R. MARKŪNIENĖ

Daug metų gyvenusi Šiaurinėje Čikagos miesto dalyje, bet pastaraisiais keliais metais apsigyvenusi Marquette parko kolonijoje drg. Rozalija Markūnienė pastaruoju metu rimtai sirgo. Gruodžio 5 d. mirė. Buvo pašarvota Petkaus koplyčioje Marquette parke. Gruodžio 7 d. apie 11 val. dieną prisirinko pilna koplyčia velionės artimųjų ir draugų. Dalyvių tarpe buvo duktė Jane Snyders sūnus Joss ir marti Paulina, anūkas ir du proanūkiai bei kiti giminės, o ypatingai Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių grupė, taipgi keletas Ex Mainierių klubo narių ir LDS 112 kuopos nariai, nes visose minėtoms organizacijoms ji priklausė.

Laidotuvių direktorius Petkus trumpai apibūno velionės gyvenimą ir paprašė su velione atsisveikinti. Po apeigų velionės palaikai buvo nulydėti į Lietuvių Tautines kapines ir palaidoti šalia pirmiau mirusio vyro Charles Morkūno. Kapinėse vėl kalbėjo laidotuvių direktorius ir šeimos vardu pakvietė visus dalyvius pietums į Landmārks restoraną, kur visi dalyviai buvo pavaišinti ir tuo būdu padėkota už suteiktas paslaugas laidojant Rozaliją Markūniene.

Taip buvo užbaigta paskutinė kelionė mielos pažangietės, kuri visą savo brandų gyvenimą skyrė pažangos labui ir troško, kad pasaulyje būtų pastovi taika ir žmonija apsaugota nuo pražūties.

Lai jai bus ramu ilsėtis užmigusiai neatbūndančių miegu. I. P.

SUNKIAI BUVO SUSIRGUSI DE SCHAAF

"Vilnies" knygvedė Nellie DeSchaaf buvo sunkiai susirgusi. Visą gruodžio antrąją savaitę negalėjo ateiti į darbą, gydytojo patarimu, namie beveik visą laiką gulėjo lovoje.

Ją buvo suėmęs "flu". Ir buvo suėmęs gana sunkiai, ypač kvėpavimo organus ir plaučius. Kartkartėmis užeidavo toks kosulys, tarsi jo neatlaikys. Netgi ir po savaitės grįžusią į darbą vis dar kamavo tūlą laiką.

Raštinė per tą savaitę buvo uždaryta. Jeigu kurie laiku negavote kvitų bei kitų paslaugų, nustebsite.

X. 7

As I See It

NELLIE DE SCHAAP

Christmas is pictured as a time of good cheer—Peace on Earth—Good Will toward Man. A time of toys for children—the exchange of Christmas gifts and cards for adults. Turkey and all the trimming on EVERY table in America.

TV commercials show children happily opening up video games costing ONLY \$189, \$249 and even over \$300! What must be the thoughts of the millions upon millions of unemployed families without money for even the smallest present from Woolworth's—Without money for even hot dogs or hamburgers to place upon a bare table?

Of course, Pres. Reagan is fond of reminding TV viewers that not all is gloom in America. He is right! There is NO gloom for him or his "Marie Antoinette". There is no gloom for his son Michael, his wife, and son VACATIONING in London—accompanied by 19 Secret Service agents! And what entitles him to such a retinue? His father is a member of the American "Royal Family". Therefore, he and his sister are entitled to all the privileges their father's position grants them.

Inasmuch as Pres. Reagan is forever seeking new ways of "trimming the fat" off meager Social Security Funds, Medicare, Vets hospitals, day care for children, and EVERY social agency for the good of the common man—it is high time that the American taxpayer DEMANDED THAT THE ROYAL FAMILY BEGAN PAYING ITS OWN WAY!

No more "working" vacations for the Pres. on his California ranch at our expense. A mere \$250,000 for each jaunt! No more free vacations for his offspring. This is America. IT IS NOT A MONARCHY!

A Truly Christmas "Giving" spirit

In the true spirit of Christmas, we are so happy to relate the following: Tim and Linda Taebel, of the North Side brought some \$100 raffle tickets to benefit the Juvenile Diabetes Foundation of Chicago. They won—and were allowed the choice of a Rolls Royce, valued at \$111,000, or \$75,000 in cash. They chose the cash, and DONATED IT RIGHT BACK TO THE FOUNDATION! Mrs. Taebel has diabetes, so the husband felt that this was a wonderful opportunity to give something back to Society.

Now, if only this humane quality could seep through to Washington, D. C.!

The Gray Panthers, founded by the articulate Maggie Kuhn, believes the preservation of Social Security must be a No. 1 priority for all Americans. Today, 36,000,000 Americans receive Social Security benefits, and for many of them, these benefits are the primary—if not the only means of support.

For the elderly, the disabled, young widows and orphans there are no real alternative to Social Security.

Social Security is now at a critical crossroads—and Gray Panthers everywhere are redoubling their efforts to save the program.

They represent the aged at every hearing in Congress. They go to Washington, every state, and every city around the country—proclaiming loud and clear: Social Security must be saved—no ifs, and, and no buts!

They need the support of every American citizen—young and old. Their address: Gray Panthers Project Fund, 3635 Chestnut St., Philadelphia, Pa. 19104.

More on Jim Thorpe

Since history has neglected this legendary sports figure for far too long, we felt additional information might be of interest.

When Jim Thorpe returned to America in the summer of 1912 after staging the greatest ONE MAN SHOW IN THE HISTORY OF OLYMPIC TRACK AND FIELD, Pres. Wm. Howard Taft, complimented him as the "highest type of citizen." Ironically, Jim Thorpe WAS NOT a U.S. citizen when he won both the pentathlon and decathlon titles in Stockholm, Sweden that year. At that period in our country's history, American Indians HAD NO RIGHTS OF CITIZENSHIP, and were considered merely wards of the Government.

Only four years later, when he was a major league baseball star with the New York Giants, and could afford to pay taxes, did Jim Thorpe finally become a U.S. citizen.

At the Gold Medal ceremonies in Stockholm, King Gustav V of Sweden shook Thorpe's hand and said, "You, sir, are the GREATEST ATHLETE IN THE WORLD!"

America was less charitable. Because he had innocently accepted a few dollars—for expenses—for playing a semi-professional baseball game the SUMMER BEFORE, Jim was stripped of all Olympic honors. All his medals were taken away.

He had won four of five pentathlon events—the long jump, discus, 200 and 1500 meter runs, and finished second in the javelin throw.

In the 10 event decathlon, Thorpe also captured four events—shot put, high hurdles, high jump and the 1,500 meter run. He finished no worse than fourth in any of the remaining six tests of speed and strength!

How tragic that it should have taken so long for the Olympic Committee to right a great wrong to Jim Thorpe and his family!

Chicago's Mayoral Election

Chicago's forthcoming Mayoral election is engendering more interest than many in years, with State's Attorney, Richard M. Daley's, determination to restore the name of Daley to its former VIP status.

The entrance of Cong. Harold Washington, 60 year old, Black candidate, too, who was given excellent marks for voting right for labor by the AFL-CIO (which certainly cannot be red baited) brings hope to the many poor, black and white alike.

Cong. Washington would not be the first black mayor in a white city. He has other predecessors: Carl Stokes, of Cleveland, Ohio—Kenneth Gibson of Newark—Tom Bradley, of Los Angeles, and Thirman Milner, of Hartford, Connecticut.

Mayor Jane Byrne is utilizing every available commercial spot to announce to all and sundry, ALL that she has done for Chicago. Unfortunately for her, despite every conceivable types of "fest" in the City of Chicago, the poor have benefitted very little from them. Jobs—which are desperately needed—always come in a poor third or fourth place.

It will be interesting to see what happens. There is far more interest in the forthcoming mayoral race than there is in the outcome of the Illinois Gubernatorial election.

Many of us from So. Illinois took pride in the fact that a very well-known folk singer, Burl Ives, was also born in So. Illinois, down on the farm. He was one of seven children. We had not heard of Burl Ives for some time, and it was, therefore, very interesting to learn from an article (brought in by Tony Litvin) that he is now living in California, in a home formerly owned by Amy DuPont.

Burl Ives became known as a folk singer, and performed with most of the luminaries of the field: Woody Guthrie, Leadbelly and Pete Seeger. It came as a surprise that Pete Seeger was well born and went to private schools, who decided to throw in his lot with the poor and downtrodden. Many of us who attended every Pete Seeger concert were very grateful for his choice. Pete Seeger is now doing for the environment what he did for the poor—He makes a great impact, and is a most worthy champion.

CHICAGO MASS FOR SISTER FOUND DEAD IN VENEZUELA

On Dec. 6th, it was reported that Sister Anton, a Medical Mission Sister from Chicago, was found dead—apparently a victim of an intruder who broke into the small house where she lived alone, in a poor section of the city, in Cabi-mas, Venezuela.

Memorial Mass for Sister Anton Preibis, 56, was held January 5th, in the Nativity Blessed Virgin Mary Catholic Church, 2700 West 69th St., Chicago.

The former Palmira Preibis, a Medical Mission Sister for 33 years, graduated from St. Casimir Academy in Chicago. Before entering the Medical Mission Sisters in Philadelphia, she attended Loyola University, De Paul University and the University of Illinois. She received a bachelor of science degree in biology from Loyola in 1949.

In 1955, she was assigned to Venezuela to work as a physical therapist at community hospitals, but in 1978 she moved out of the hospital residence to be closer to the people she served—the poorest of the poor. She said "I am willing to live with less, along with the people." She stressed the fact that "who you are is more important than what you have."

The poor of Venezuela lost a true friend. She LIVED her Christianity—not only "mouthed" it, as is true of far too many these days! Missionaries and priests in Central America who cast their lot with the poorest.

Cleveland, Ohio

LDS 55-tos kuopos susirinkimas įvyko ICA salėje gruodžio 2 d. pietų laiku. Susirinkimas buvo metinis ir turėtų būti plačiau aprašytas sausio mėnesio "Tiesoj". Čia trumpai parašau apie kai kuriuos svarbesnius nutarimus. Kai reikėjo rinkti naują valdybą ir apšnekėti kuopos ateitį, tai buvo diskusijos. Per 1982 metus kuopos išdininkė Anna Mack neatsilankė nei karto ir nedavė raporto. Nėra galima ir tinkamai knygas peržiūrėti. Išrinkta komisija: J. Žemaitis, A. Kazilionienė ir A. Paltonavičienė kuri turės nuvažiuoti pas išdininką ir atsiimti kuopos popierius. Nauja išdininke išrinkta A. Paltonavičienė, kuri laikinai eis pirmininkės ir išdininkės pareigas. Gal vėliau gausim kitą žmogų, bet tuo tarpu nieks kits nesutiko. Finansų sekretorė visiems duos žinias apie asmeniškąs duokles ateinantiems metams kai gaus naujų dividendų raštą iš centro.

Peteronės Nemurienės susirinkime nebuvo, nes ji rugsėjo 20 d. savo kieme, išgązdinta kaimyno šuns, parkrito ir susilaužė klubą. Apie mėnesį išbuvo ligoninėj. Dabar jau namie pas sūnų. Vaikščioja su pagalba "walkerio". Dar ilgai reikės būti gydytojo priežiūroje.

Taipgi Povilas Brika pranešė, kad jo žmona, Ieva parkrito ir susilaužė dešinę alkūnę. Ligoninėj gavo pagalbą, bet jai ta žaizda vėl perplyšo. Viską turėjo taisyti iš naujo. Tam tarpe jai susilubavo visa sveikata ir ji nebegalėjo pastovėti ant kojų. Ji dabar randasi pas sūnų, Petrą, gyvenantį 805 Pendley Rd., Willowick, O. Prašau pažįstamų abi nelaimingas moteris pakalbinti telefonu arba paštu kortelėm linksminti.

Susirinkime dalyvavo A. Kazilionienė, kurios delnas dar nėra visai sugijęs po operacijos, ir J. Žemaitis, kuris kankinasi su negyjančiu skauduliu ant kojos. Jis dažnai lanko gydytoją, bet nelabai jam pagelbsti.

Buvo linksma vėl matyti senus gerus pažįstamus, Kaziunę Korsakienę su sūnum Albertu, atvykusius iš Akrono. Sužinojom, kad jis prieš dešimtį mėnesių pergyveno didelę širdies operaciją. Tą ligą pas jį netyčia užtikto gydytojas paprastam apžiūrėjime. Jis pats nieko blogo neįjutė. Dabar jaučiasi gerai.

Pranešta, kad Jonas Eitutis stauga mirė, bet po susirinkimo sužinota, kad Jonas gyvas ir sveikas, pranešimas neteisėbė.

Turėjome geras vaives ir ateinančių susirinkimą vėl turėsime. Sekantis susirinkimas bus kovo 3 d. pietų metu (toj pačioj vietoj. Tada turėsime iš centro narių duoklių sąrašą, tai bus priimami mokesčiai. Prieš tai nieko nesiųskite, kol negausite žinios, nes labai negerai, kai būna permokėta.

Pabaigai kreipiuos į skaitytojus pagalbos. Turime du narius, tėvą ir sūnų Juožą Monkofsky ir Dr. Joseph Monkofsky, Jr. kurie čia negyvena. Jiems pasiūsti laiškai grįžta arba už iščius 1982 metus. Jeigu kas žino, kur jie gyvena, labai prašau kad atsilieptų. Vėliausias mums žinomas tėvo adresas buvo Crown Point, N. Y., o sūnaus—Syracuse, N. Y. A. S.

Vilnis, 1983 sausio 6

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Gal ne visi mūsų miesto lietuviai, bet dauguma, kaip senosios kartos, taip naujųjų ateivių, vadinamų dypukų, žino aukštą, gražiai nuaugusį, jau pradėjusį žilti, iš aprangos miešioniškos išvaizdos vienatinį mieste lietuvių dypuką inžinierių. Pagal dypukų šnektas, jo vienturtis sūnus atsiskyrė nuo lietuvių ir nuėjo pas ilgaplaukius barzdotus "hipius", marti taipgi ilgaplaukė, esanti arių kilmės, bet du anūkus auklėjęs lietuviškoje dvasioje.

Išties, ir aš vasaros metu kelis kartus gražiais prievakariais esu jį matęs parke vaikštinėjant su savo anūkėliais. Bet kadangi jis nė mažiausio dėmesio neatkreipdavo į mus lietuvius pensininkus, sėdiniuojančius parke ant suolų, pagalvodavau sau vienas, jog jis yra niekas daugiau, o tik "aukso veršis" kaip ir kiti dypukai profesionalai, išvirtę į turčius.

Rimčiau jį pradėjau atkreipti dėmesį, kai neseniai dypukai parapijinėje salėje surengė atsivežtų iš Čikagos senų knygų parodą. Stovint man prie "Tėvynės mvlėtoiu" išleistų knygų ir knygelio stendo, priėjo ir tas inžinierius. Nepasakyčiau kaip mudviejų žvilgsniai susidūrė akis į akį. Jo žvilgsnis buvo toks keistas, lyg pažįstamo, savo, draugiško žmogaus, kad aš net lyg krūptelėjau. Ir nepratarė nė žodelio, jis nusisuko sau, aš sau.

— Gal jis mane parke yra matęs,—sau vienas pagalvoju.

Antrą kartą buvo parapijinėje salėje, kai reorganizuojamas rengė prakalbas kažkokiam iš Čikagos iškviestam kunigui. Šį kartą vienas antrą pamatė ir vienas į antrą žvilgtelėjo salės vestibulyje. Ir vėl jis savo žvilgsniu mane sujaukino ir prie to dar draugiškai šyptelėjo.

— Ko jis iš manęs nori!—vėl pagalvoju,—Pasišnekėti... Susipažinti...—Galvoju vienaip ir kitaip. Ir niekaip negalėjau suprasti.

Po kiek laiko, miesto antraeiliniame kino teatre per kelias dienas buvo rodomas filmas "Reds". Manėm, dypukai kino teatrą piketuos. Bet nepiketavo. Per kelias tas dienas kino teatras buvo sausakimšai pilnas žmonių. Aš irgi nuėjau. Buvo ko pasižiūrėti, pasijaudinti.

Pasibaigus seansui, žiūriu, ir tas dypukas inžinierius kartu su publika eina iš kino teatro laukan. Visa tuo gal ir viskas būtų pasibaigę. Inžinierius, matyt, pastebėjęs mane, pasivijo ir:

— Na, kaip patiko?—nė nepada-
vęs rankos pasisveikinti paklausė.

— Labai patiko, o "Internacionalas" labiausiai.

— Žmonės pasišventusiai kovojo, kad laimėjus,—ir pradėjo pasakoti, jog jis truputį atsimenas spalio didžiąją socialistinę revoliuciją. Buvęs berniukas, kai evakuoti per karą jo tėvai tomis dienomis gyvenę Petrograde.

— Oi, oi koks entuziazmas buvo,—jis toliau man pasakojo,—lygiai kaip Kaune keturiasdešimtais metais liepos mėnesį, kai Lietuva buvo paskelbta Tarybų Socialistine Respublika.

Jis kalbėjo atvirai kaip su senu pažįstamu ir bendros idėjos žmogumi. Man buvo stačiai nuostabu, kad jis su manimi toks malonus, draugiškas, neišdidus. O kai priėjom prie šalin šaligatvio stovinčio jo automobilio "Cadillac", pasisiūlė mane pavėžėti iki namų.

Vilnis, 1983 sausio 6

— O gal sutiktumėte staptelti pas mane valandėlei?—susėdus mums į automobilį jis paklausė.

Sutikau. Ir miesto gatvėmis pasuko į užmiestį, kur jis gyveno medžiuose paskendusioje gražioje, senoviškos architektūros pilaitėje.

Įėjus vidun, aš apstulbau. Tokioje prašmatnioje rezidencijoje mano gyvenime niekur nesu buvęs. Ir baldai, ir langų užuolaidos, ir divonai bei lempos su gaubtuvais, ir viskas buvo, ką galima matyti biednam žmogui tik brangių baldų parduotuvėje. Nepaspėjus man nė atsikvošėti, jis tuoj mane pristatė savo žmonai nešančiai jau nemažai savo amžiaus metų ir pusėtinai nusiganiusiai, padribusiu pagurkliu. Pristatė savo anūkus, tarnaitę ir nusivedė į savo vadinamą darbo kabinetą.

Čia vienoje sienoje lentynose nuo grindų iki lubų buvo prikrauta knygų. Grindys išblizgintos, foteliai, rašomasis stalas. Ant stalo matėsi Vilniaus "Tiesa", žurnalai "Mokslas ir gyvenimas", "Mokslas ir technika", taipgi "Draugas" "Naujienos", "Dirva"...

— Padariau klaidą, kad pokaro metais, kai buvom reikalingi, negrįžau į Lietuvą,—kai susėdom, aš į fotelį, o jis prie rašomo stalo kėdėn, ėmė šnekėti,—bučiau daug gero padaręs gimtinei, o dabar, keliasdešimt metų atidaviau elektronikų kompanijai be jokios naudos.

— Nesate dar susmėgęs, dar nevēlu grįžti,—jam pasakiau.

— Kas iš to, daugelis mūsų tokių kaip aš, ten nebereikalingi. Lietuva prisiauklėjo ir inžinierių, ir techniku, ir kitokių profesionalų pakankamai.

Truko mažiausia pora valandų kol mudu išsišnekėjome, išsiuapaskojome savo nuomones, pergyvenimus. Aš netgi pradėjau nebepaisyti, kad jis turtingas. Vis labiau man davėsi suprasti, kad jis nėra antitarybininkas, o supratlyvas inteligentas.

Atsisveikinant prie kiemelio vartelių jis tarė:

— Seniai laukiau progos su tamsta pasišnekėti. Pagaliau pavyko.

Palikęs jį prie vartelių ir žingsniuodamas namo ėmiau sau išmėtinėti, kodėl jam nepasiūliau užsipnumeruoti "Vilni".

Kai kitą kartą jį susitiksiu, būtinai pasiūlysiu.

Skaitytojas

Detroit, Mich.

Europoje

Pereitam klubo susirinkime buvo Raymond Matthews ir jo dukrelė Jennylee Matthews. Pasirodo kad Jennylee buvo išvažiavus pamatyt Europą. Ji su "Express Tour" aplankė Belgiją, Vokietiją, Šveicariją Austriją ir Prancūziją. Nuskrido lėktuvu, o tenai autobusu vežiojo turistus net 400 mylių. Jai Europa labai patiko; sako gyventojai ir valdžia saugoja viską, kas tik verta istoriškai. Jų ekonomija daug geresnė kaip Amerikoje, visur matosi naujos mašinos. Seni pastatai, pilys saugojami ne taip, kaip Amerikoje, kur viską griaua kai tik kas pasensta. Sakė, Paryžius jai buvo didelė sensacija, Austrijos ir Šveicarijos milžiniški kalnai ją žavėjo, o ypatingai matant žmones gyvenant kalnuose. Važiavo laivu Reino upe, matė daug pilių Vokietijoje, Belgijoje daug

paukuotų bažnyčių. Nuo rugsėjo 23 d. iki spalio 7-tos gyveno iš savo lagamino, nebuvo laiko pailsėti. Valgė visi kartu kaip turistai. Ir vienas dalykas jai buvo nepaprastai, tai kad patarnavimas valgyklose buvo labai lėtas. Užėmė daug laiko iki pavalgydavo. Mes Amerikoje visi skubinamės ir patarnavimas valgyklose yra skubus. Jenny-lee sakė kitą kartą nori važiuoti į Tar. Lietuvą kur jos seneliai gimė.

Įvykiai

Čiagimiai vyrai investatoriai lapkričio 6 d. susirinko į Al. Brazas namus ir turėjo savo susirinkimą. Namų šeimininkė, Isabel Brazas patiekė jiems skanią vakarienę. Susirinkimas buvo naudingas ir išpūdingas.

Moterys investorės susirinko pietums į Topinka valgyklą ir ten turėjo savo mėnesinį susirinkimą.

Lapkričio 14 d. įvyko LDS 21 kp. mėnesinis susirinkimas Detroito Lietuvių klubo patalpose. Pirmininkas Tony Vasaris susirinkimą sklandžiai pravedė. Vėliau Detroito Moterų Pažangos klubas patiekė vaišių, kurias priėmė Pat Stunskas, o patarnauti pagelbėjo Mary Norush ir jos draugė Josephine. Moterų klubo išdas padidėjo.

Lapkričio 19 d. įvyko čiagimių moterų klubo susirinkimas Aldona Bacevich Petrul namuose. Po susirinkimo jį patiekė skanių užkandžių. Jai pagelbėjo Alda Liminskiūtė ir Millie Vasaris.

Poilsio namuose

Važinėjant su laikraščiu vėjumi sužinai naujienų. "Vilnies" skaitytoja Katherine Gardis jau tūlas laikas gyvena poilsio namuose: Williamsburg Convalescent Center, 21017 Middlebelt, Farmington, Michigan. Katerina mano, kad didžiulė detroitiečių yra ją užmiršę, tad prašė primint Clevelando lietuviams, kur ji dabar randasi. Jai yra labai nuobodu, aplankykite ją arba nors parašykime jai laiškelių-kortelę tiesiog į jos poilsio namus.

Kita "Vilnies" skaitytoja, Anna Jakshis, randasi Hidden Springs, 3696 Pratt Road, Hadley, Michigan 48440. Jos marti, Goldie Stanker sakė, jog žiemos šventėms Onytė grįš namo į Orchard Lake (3988 Summers Ridge, Orchard Lake, Michigan 38033). Sūnus ir marti sako, jog jai labai patinka ten gyvent tarp senų žmonių. Kai pasidaro liūdna, ji ateina namo pas sūnų ir marčią.

Visiems gerai žinoma klubietė-pažangietė Anna Tamol gyvena Georgian Bloomfield Convalescent Residence, 2975 Adams Rd., Bloomfield Hills, Michigan 48013. Ji sako, kad jai labai nuobodu, ir būtų labai linksma, kad ją draugės aplankytų.

Dar viena "Vilnies" skaitytoja ir rėmėja, Helen Rastenis, dabar sunkiai serga ir randasi Balmoral Nursing Home, 5500 Fort Street, Trenton, Michigan 48183. Jos sūnus Al ir marti Jean Rastenis ją lanko ir ji yra linksma juos pamatęs. Aplankykite ją arba pasiųskime jai laiškutį ar kortelę

Klubo susirinkimai

Lapkričio 26 d. įvyko Detroito Lietuvių klubo mėnesinis susirinkimas. Dalyvavo daug narių, o po susirinkimo buvo vaišės, kurias priėmė Pat Stunskas. Jai pagelbėjo Mary Norush ir jos draugė Josephine.

Priešmetinis Klubo susirinkimas įvyks gruodžio 26 d. 10 val. ryte. Šis susirinkimas labai svarbus, nes bus valdybos rinkimas 1983 me-

tams. Po susirinkimo bus vaišės, kurias patieks Klubo valdyba visiems nariams veltui. Visi nariai turėtų įsitęmti ir dalyvauti susirinkime, kad išrinktų gerą valdybą.

Klubas savo lapkričio susirinkime nutarė nerengti Naujų Metų specialų pasitikimą. Klubas bus atviras visiems, kaip visuomet ir naujų metų proga Klube pasimatysime Klube. Vaišių ir pamarginimų nebus.

Metinis Klubo susirinkimas įvyks ketvirtą sekmadienį, sausio 23 d. 10 val. ryte. Bus metiniai valdybos raportai ir naujos valdybos įvesdinimas. Nariai čia būtinai turėtų dalyvauti.

Lietuvių radijo programa

Visiems gerai žinomas Algis Zaporackas jau pranešė, kad lietuvių programa prasidėjo. Tautinės organizacijos nupirko radijo stotį, kuri randasi Pontiac, Michigan, ir dabar galite girdėti lietuvių programą per radijo WPON, 1460 AM, kiekvieną pirmadienį nuo 3 iki 4 val. po pietų trečiadieniais 12 iki 1 val. po pietų penktadieniais 6 iki 7 val. vakare. Linksma girdėt, kad lietuvių radijo vėl veikia ir mes visi linkime Algiiui Zaporackui sėkmės ateityje. Radijo mums visiems pagelbės.

MIRĖ

Po ilgos ligos mirė visiems gerai žinoma gėlininkė Antoinette Webber (Vebriūtė), sulaukus 70 metų amžiaus. Ji sunkiai sirgo ir mirė savo sesutės Mary Barsh namuose Toledo, Ohio, lapkričio 15 d. Buvo pašarvota Baužo laidotuvių namuose ir palaidota Evergreen kapinėse prie savo tėvelių. Laidotuvės buvo privačios ir dalyvavo tik šeima. Pagal lietuvišką paprotį, gražiai kalbėjo ir atsisveikino laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Zaporackienė. Velionė paliko dideleme nuliūdime dvi sesutes: Mary Barsh ir Adelę Chepaitis, svainį Edward Chepaitis, taipgi gimines Tar. Lietuvoj ir daug draugų bei pažįstamų. Velionė buvo gėlių krautuvės savininkė vardu Harper Canton Florist per 38 metus. Buvo Detroito Lietuvių Vaizgos Buto iždininkė iki susirgo ir Detroito Lietuvių klubo narė nuo 1954 metų. Lietuviai jos neužmirš ir jau dabar jos labai pasigenda.

Sveikinui

Laikas greit bėga ir vėl atėjo nauji metai! Kai buvome maži, laikas nebėgo, o dabar... Šia proga noriu pasveikinti visus savo draugus bei pažįstamus, "Vilnies" pesoną, šios kolumnos skaitytojus su žiemos šventėmis ir palinkėti visiems geros sveikatos, energijos darbuose ir ilgai, ilgai dalyvauti bei gyvent su mumis.

Stefanija

Miami, Fla.

SVARBUS PRANEŠIMAS

Lietuvių Socialis klubas šaukia specialų narių susirinkimą trečiadienį, 1983 m. sausio 12 d.

Atsiradome tokioje padėtyje, kad nebėra jėgų išrinkti veikiančią valdybą. Turime susirinkti ir nutarti mūsų klubą likviduoti.

Kurie nariai gyvenate toli ir negalite dalyvauti susirinkime, turite klubo sertifikatus, prašomi parašyti į Lithuanian Social Club, 2610 N. W. 119 St., Miami, Fl. 33167. Rašydami pareiškite savo nuomonę.

Sėrininkai, kurie galite, dalyvaukite susirinkime.

M.N.

9

Pasakoja svečias Jonas Pavilionis

Neseniai Čikagoje lankėsi Vilniaus konservatorijos auklėtinis, Alytaus miesto chorų vadovas Jonas Pavilionis.

J. Pavilionis yra gimęs ir augęs tarybinės santvarkos sąlygose. Ne kalbant apie tarybines respublikas, kuriose jis yra lankęsis, pora kartų jis yra lankęsis Čekoslovakijoje ir kitose demokratinėse liaudies respublikose. Ši jo išvyka į kapitalistinės santvarkos pasaulį—Ameriką—buvo pirma jo gyvenime. Įdomu buvo su juo pasišnekėti, koki jam, kaip tarybiniam žmogui, išpūdį padarė mūsų Amerika.

— Kaip aš ir daugelis mano kartos žmonių, nemačiusių kapitalistinės santvarkos šalių,—J. Pavilionis ėmė pasakoti,—Ameriką išvaizduojame kažkokia kito pasaulio šalimi. Tačiau atvykus ir savaitę kitą joje pagyvenus, tie išvaizdavimai apie Ameriką kaip mat išdulka iš galvos.

— Aš visos Amerikos nemačiau,—Pavilonis pasakojo toliau,—Išskiriant trumpą išvyką į Wisconsin valstiją, beveik visus tris mėnesius sukinėjau Čikagoje, bet vis tiek susidariau išpūdį apie Ameriką. Visų pirma turiu pasakyti, kad Amerika ekonominiu atžvilgiu yra gana išsivysčiusi šalis. Mane, kaip nedidelio Lietuvos miesto Alytaus gyventoją, ypač stebino Čikagos dangoraižiai, didžiulės Marshall Field, Sears, Montgomery Ward ir kitų kompanijų departamentinės parduotuvės, supermarketai, mieste begalė automobilių, gatvėse užsikimšęs eismas... Taipgi buvo labai nuostabu, kad tokios turtingos šalies mieste kai kuriose gatvėse pilna šiukšlių. Lietuvos bei visos Tarybų Sąjungos miestuose tokios nešvarios niekur nerasi. Buvo nuostabu pavažinėti po skurdžių rajonus bei ispaniškai kalbančių amerikiečių ir negrų getus. Kiek ten skurdo oi, oi! Amerika didelių kontrastų šalis. Pas mus to nėra.

J. Pavilionis nemaža įdomavosi ir kultūrinio Čikagos mieste žmonių gyvenimu. Kaip chorų vadovas, labiausia interesavosi susipažinti su vokalinio meno lygiu. Klausėsi Čikagos simfoninio koncerto, džiazo ansamblių koncerto, negrų atlikėjų spiritualinių dainų koncerto ir kita ko. Didžiausį jam išpūdį padarė džiazo ansamblis.

— Aš džiazu pradėjau įdomautis tarnaudamas kariuomenėje pulko orkestre,—Pavilonis pasakojo.—Daug šios muzikos esu girdėjęs iš plokštelių, koncertų salėse, bet tokio atlikimo, kokį mačiau čia, niekur nesu matęs nei girdėjęs. Orkestro atlikėjų improvizacinė melodijų interpretacija mane stačiai stulbino. Didelį išpūdį padarė ir negrai atlikėjai spiritualinių dainų didžiojoje PUSH organizacijos maldykloje. Negalima buvo atsistebėti jų jausmais ir pergyvenimais. Arčiausia prie širdies buvo, žinoma, susitikti su Čikagos pažangių

lietuvių "Lakštutėmis" per Spalio Didžiosios revoliucijos 65-ųjų minėjimą "Vilnies" salėje, kur ir aš, nors nesolistas, atliktu vienu kitu piano numeriu ir daina priminiau susirinkusiems ir minėjimą jų ir jų tėvų gimtąją žemę Lietuvą.

— Teko jums susitikti su nemaža amerikiečių. Kaip jūs įvertinate jų supratimą apie muziką?

— Siaurokas. Mes nedidelėje Lietuvoje, išskiriant profesionalius kolektyvus, turime virš septynis šimtus saviveiklinių chorų. Nors Čikagoje kelis kartus daugiau gyventojų negu Lietuvoje, abejoju ar yra čia tiek saviveiklinių chorų. Palyginus amerikiečių tautą su lietuvių tauta, lietuvių tauta yra perdėm dainuojanti, šokanti, grojanti tauta. Dvasiniais turtais pas mus valstybė rūpinasi kiek tik išgali. Pavyzdžiui, saviveikliniams chorams parūpina chorvedžius, duoda choristams uniformas, repetitijoms sales...

— Na, o ką jūs pasakytumėte apie Amerikos žmonių ekonominį gyvenimo lygį?

— Kaip esu minėjęs, Amerika yra didelių kontrastų šalis. Kurie turi darbus ir gauna vidutinišką atlyginimą, jiems Amerika yra Amerika. Tačiau tiems, kuriuos mačiau varguomenės rajonuose, ispaniškai kalbančių amerikiečių bei negrų getuose, oi, oi! Shopping centruose, supermarketuose visko pilna, o nusipirkti, netgi reikalingiausio daikto, padoresnės drapanos, neturi iš ko. Daug kartų mačiau supermarketuose moterys vaikštinėja palei mėsos prekystalius. Žiūrinėja, ieško prastesnės rūšies, pigesnės, o kai kurios iš viso neperka, jų kišenėms neįkandama. Lankiausi vieno kito jų butuose. Doras Lietuvos žmogus savo gyvenimo and jų gyvenimo nemainytų.

— Be pažangių Čikagos lietuvių ar teko jums susitikti su kitokių pažiūrų lietuviais? Kaip pas mus įprasta sakyti—dypukais?

— Taip, teko. Teko būti net keliuose parengimuose, jeigu neapsirinku, šaulių, suvalkiečių ir dar kažkokių organizacijų. Sužinojė, jog esu atvykęs iš Lietuvos čia pasisvečiuoti, tuoj atkreipia dėmesį. Vieni jų, įdomaujasi Lietuva ir, matyt, jų meilė gimtajai žemei neišgaravusi, netgi serga nostalgija. Kiti jų, priėję sumeta žodį kitą ir dairosi, kad kas nepastebėtų, jog perilgai su manimi šnekasi. Bet yra ir tokių, kurie nors save laiko lietuviais, bet lietuvių tautai jie dingę, jie nepagydomai užnuodyti antitarybiškumu. Ne su vienu tokiu, po ginčų, teko išsiskirti, pabodus argumentuotis. Tai žmonės, nesiskaitantys su logika, negalvojęs savo protu.

J. Pavilioniui teko pabendrauti ir su amerikiečiais, ypač su jaunesnės kartos, vidutiniškai pasiturinčių šeimų jaunimu.

— Teko būti jaunimo šokiuose,—

Pavilonis pasakojo,—teko būti vienos šeimos kūdikio krikštynose. Žinoma, jų išpročiai visiškai kitokie negu mūsų lietuvių, bet svetimšaliui gana mandagūs, juo įdomaujasi. Tik keista buvo, kad nemaža jų, nors baigę vidurines mokyklas, nežino kur Lietuva randasi. O kalbantis su jais apie klasikinę muziką, labai mažai ką žino, netgi apie džiazo pradininkus tik vienas kitas šį tą žino. Bet šiaip gana taktiškai jaunuoliai. Nemanyskite, kad apie visą Amerikos jaunimą toks mano išpūdis. Teko man girdėti, kad Amerikoje yra nemaža jaunimo palaido, nedisciplinuoto, užsikrėtusio narkomanija.

Buvo malonu pasišnekėti su šiuo kultūringu žmogumi. Linkėtina, kad grįžęs Lietuvon sėkmingai tęstų chorų vadovavo darbą, kad jaunimas tenai būtų dar energingiau dainuojantis, linksmas, laimingas.

S. J.

PRISIMINUS MARTYNĄ BACEVIČIŲ

Sausio 13 d. sukanka 18 metų nuo mirties įžymaus visuomenės veikėjo Martyno Bacevičiaus. Veilionis nebuvo eilinis organizacijų narys. Jis dirbo "Vilnies" redakcijoje, vėliau administracijoje. Persikėlęs gyventi į La Porte, Ind., kur išigijo savo ūkį, nepamiršo "Vilnies". Dažnai rašė.

Martynas atvyko iš Lietuvos jau ten nemažai mokslo ragavęs. Jis greitai pramoko anglų kalbos ir sėkmingai dirbo organizacijose tarptautiniu mastu. Buvo gabus kalbėtojas, tad dažnai sakė kalbas ir kvietė darbininkus į bendrą kovą prieš išnaudotojus. Martyno asmenyje pažangus judėjimas neteko tvirto kovotojo už darbo žmonių reikalus. Tad minėdami tą liūdną sukaktį, nulenkime galvas ir mintyse padėkokime jam jo gražių darbų. Užušilių Julija

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

SVEIKINU GIMINES, DRAUGUS IR PAŽĪSTAMUS,
LINKĖDAMA VISIEMS
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

A. LUTKAUSKAS

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujų Metų!

Sveikinu "Vilnies" personalą, visus gimines, draugus ir kaimynus, gimines Amerikoje ir Lietuvoje.

ANELE DOČKUS
Cicero, Ill.

Proga žiemos švenčių ir Naujųjų Metų

I wish a happy Holiday Season to all my friends in Lithuania, and to Vilnis readers in Chicago and Cleveland, Ohio.

MARY MIHASONOK
Chicago, Illinois

Sveikiname su Naujaisiais 1983 Metais

Visus mūsų gimines, draugus ir pažįstamus; "Vilnies" personalą, rėmėjus ir skaitytojus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Visiems linkime laimės, būti sveikiems.

KAY ir TEX ŽEBRAITIS
Chicago, Ill.

SU NAUJIAISIAIS 1983 METAIS

SVEIKINAME KLUBO NARIUS ir DRAUGUS, LINKIME VISIEMS STIPRIOS SVEIKATOS ir LAIMES NAUJIAISIAIS METAIS.

ATOSTOGAUDAMI MIAMI APYLINKĖJE UŽSUKITE Į LIETUVIŲ SOCIALIĄ KLUBĄ.

LIETUVIŲ SOCIALIO KLUBO VALDYBA ir NARIAI
2610 N. W. 119th Street, Miami, Florida

Sveikinam su žiemos šventėmis ir Naujaisiais 1983 Metais

Visus mūsų gimines, draugus ir pažįstamus; "Vilnies" personalą, rėmėjus ir skaitytojus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Visiems linkime laimės, būti sveikiems.

Lai gyvuoja taika!

ALVINA ir JONAS STRICH
Kenosha, Wisconsin

Kaip eina "Vilnies" vaju

[SUVESTINĖ NUO 1982 GRUODŽIO 3 IKI 15]

Kaip matome, detroitietė St. Masytė pasivijo čikagietę J. Marazienę ir abi turi po 1860 taškų. Šį kartą daugiausia pasistūmėjo čikagietis F. Vaitkus, nuo 660 taškų pakilo net iki 1060. Nedidelės kolonijos Kalifornijoje vadininkė Violet Trask irgi—nuo 120 taškų pakilo iki 540. Kitų mažesnių kolonijų vadininkai taip pat dirba.

Vajininkai išsirikiavo taip:

JULIA MARAZAS—Chicago, Ill.	1860
ST. MASYTĖ—Detroit, Mich.	1860
JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fla.	1260
F. VAITKUS—Chicago, Ill.	1060
VIOLET TRASK—San Francisco-Oakland, Cal.	540
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	360
JULIA URMON—Chicago	320
ADELE SUSNIS—Chesterland, Ohio	300
MAGDALEN NOVITSKI—N. Miami Beach, Fla.	160
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	160
B. F. KUBILIUS—Hot Springs, Ark.	120
MARY STRAUSS—Bridgeport, Ct.	120
OFFICE	840

Laiškai ir parama

Freesoil, Mi.

Gerbiamą "Vilnies" administraciją, čia siunčiu už "Vilnies" prenumeratą \$10 ir laikraščio fondui \$40, viso bus \$50. Viso geriausio visam "Vilnies" personalui.

Anna ir William Stekėnai

Kenosha, Wis.

Dear Nellie, enclosed you will find a Money Order in the amount of \$30. Greeting which is to appear in the Vilnis—\$20 from Mary Mar-tuza of Racine, Wis., and \$10 from John & I. John is back at the nursing home. He returned, both with the congestive and other infections cleared. He still will have to take antibiotics for several more days. Have a nice Holiday.

Alvina Strich

Bridgeport, Ct.

Gerb. "Vilnies" red., prisiunčiu čekį \$50: bus \$10 už prenumeratą, o likusi \$40 laikraščio fondui.

Minnie Valackienė

Dorchester, Mass.

Brangūs draugai vilniečiai, čia rasite aukų "Vilniai" nuo šių draugų: Elizabieta Framontienė \$20 ir Helena Zakonienė \$10. Jos man sako: "Kai tik tave pamatome salėje, tuoj paveikslas pasireiškia

mūsų galvose "Vilnies" ir "Laisvės". Nors mes gyvename paskutinį periodą, bet vistiek "Vilnis" ir "Laisvė" savo žiniomis mus pralinksmina ir netgi prajukdo kaip kad "Laiškas "Vilnies" redakcijai", ypač tas, kuriame buvo rašoma kaip lietuvaitė vežė iš Lietuvos skilandį, kurio Niujorke muitinės tarnautojai nerado, nors užuodė jį."

Elizabeth Repshis

Redwood Shores, Cal.

Gerbiamą "Vilnies" administraciją, šiuomi siunčiu \$20. Prašau įdėti į "Vilni" naujametinį sveikinimą, o kas liks—laikraščio parama. Mano sveikata nebloga, tai viskas gerai. Mano anukė Denise ištekės, tai turėsim pabaliavoti. Joana Grigas

Bridgeport, Ct.

Gerb. administracija, pasiunčiu \$75, tai bus \$10 už Mary Strauss prenumeratą, \$15 už prenumeratą į Lietuvą Bereska Vitui, o \$50 auka laikraščio.

Mary Strižauskas (Strauss)

So. Windsor, Ct.

Gentlemen, I am enclosing my check of \$15, as payment for the renewal of my 90 yr. old dad's subscription to Vilnis. Thank you

in advance for your acknowledgement of receipt of same.

Joseph Krauzaitis, duktė
Sophie K. Geromiller

Ont., Canada

Gerb. vilniečiai, čia rasite perlaidą sumoje \$50. Tai Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos auka "Vilniai". Linkime jums visiems sveikatos ir sėkmės jūsų darbuose.

J. Yla

Springfield, Ill.

Dear Ms. DeSchaaf, at age of sixty-four, this is my first fan letter. I was happy to see your column in English. Not too happy with the news, but it was informative. My Lithuanian has never been too great. This enabled me to read quickly and more relaxed. Hoping to see more of your writing.

Alaveckis Pasowicz

Quebec, Ont., Canada

Gerbiami vilniečiai, siunčiu už prenumeratą \$15, ir mažą auką penkinę. Linkiu kuo geriausios sveikatos, linksmi sulaukti metinių švenčių ir nemažiau kaip po šimta metų amžiaus.

Ch. Kamichaitis

St. Petersburg, Fla.

Gerbiami vilniečiai, sveikinu Jumis žieminių švenčių proga. Linkiu tvirtos sveikatos, sėkmės Jūsų kultūriname darbe. Lai 1983-tieji metai būna taikos metai. (Laiške yra \$50 auka laikraščio).

Valys Bunkus

Mirė

senas bridgeportietis

Šios kolonijos lietuviai gerai pažino Juozą Ascilla, kuris buvo socialistinių pažiūrų. Jis skyrėsi nuo dabartinių naujieniečių tuo, kad mokėjo sugyventi su įvairių pažiūrų lietuviais. Jis į lietuvi žiūrėjo su pagarba. Savo kalbose išsireikšdavo kad dabartiniai "Naujienu" bosai toli gražu nėra tų pažiūrų, kuomet tas laikraštis buvo steigiamas ir t.t.

Juozas mirė gruodžio 3 d., sulaukęs 94 m. a., buvo palaidotas gruodžio 6 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse.

V.—

APLANKĖME BESSIE POVILIONIENĘ

Gruodžio 8 d. sumanėme apsilankyti drg. Bessie Povilionienę, kuri randasi slaugymo namuose Dolton, Ill. Vykome trijuose. Drg. F. Puodžiukas savo automašina vežė mudv i su Mary Tompkins. Nuvykusios radome Bessie gerai nusiteikusia ir atžymint savo gražų gimtadienį. Apie tai buvome informuotos, tai nuvežėme dovanėlių.

Bessie gerai atrodė, bet labai šilgusi savo senų draugų. Pasi-svečiavusios palinkėjome dar daug gimtadienių sulaukti ir vykome į namus. Drg. Mary Tompkins pasi-mokėjo už laikraštį "Vilnis" ir ap-gailestavo, kad jau neturėsime ro-selandiečių susirinkimo.

Nuoširdus dėkui F. Puodžiukui už transportą.

J. Urmonienė

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

SVEIKINAME SAVO GIMINES SIOJE ŠALYJE ir TARYBŲ LIETUVOJE, TAIPGI ASMENINIUS ir IDEJOS DRAUGUS.

Linkime visiems geros sveikatos, ištvėrmės jų darbuose.

Lai ateinantieji metai teikia laimę ir džiaugsmą, daug saulėtų dienų. Lai žydi pastovi taika ir draugiškas visų tautų sugyvenimas.

MINNIE ir VIDI YUDEN
Mountain Home, Ark.

NELLIE CERE
Hot Springs, Ark.

SVEIKINIMAS Švenčių ir Naujųjų Metų proga

Sveikinu visus "Vilnies" darbuotojus, skaitytojus ir rėmėjus; gimines, draugus, gyvenančius čia Jungtinėse Valstijose, Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje, linkėdamas taikos pasaulyje ir laimingų 1983 metų.

WALTERIS DORINAS
4820—62nd St., No.
San Diego, Cal. 92115
Phone: 1—714—583-2861

Su žiemos šventėmis ir Naujaisiais Metais

Sveikiname gimines Tarybų Lietuvoje; Amerikoje draugus, pažįstamus ir gimines.

Nuoširdžiai linkime visiems laimės, sėkmės, sveikatos, būti drūtiems ir linksmiems, 1983 metais ir visuomet.

JOANA GRIGAS ir šeima
Redwood Shores, Cal.

Sveikinu su žiemos šventėmis ir Naujaisiais Metais

VISUS GIMINES, DRAUGUS-DRAUGES ir PAŽĪSTAMUS AMERIKOJE ir LIETUVOJE.

Taipgi linkėdama viso gero "Vilnies" darbuotojams.

MILDRED KELLER ir šeima
Chicago, Ill.

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų

Linkime visiems giminėms, pažįstamiems ir draugams čia Amerikoje bei giminėms Lietuvoje.

JULIJA ir ALFONSE ANTONOWITZ
Chicago, Ill.

Skaudžios mirties metinės Bruno Gates

Kiekvieno žmogaus mirtis yra skaudi ir artimiesiems širdį verianti. Bet kai miršta žmogus vos sulaukęs 66 metų amžiaus ir baigęs aukštąjį mokslą, tai skaudu ne tik šeimai, bet ir visuomenei. Čia noriu velionį Bruno Gates Gudaitį trumpai prisiminti. Jis gimė Aurora, Ill.

Augo du broliai Bruno ir Weslie. Motinai teko vienai juos baigti auginti ir maitinti. Bruno paūgėjęs dirbo ir vakarais mokinosi. Baigė aukštąjį mokslą, įsigijo mokytojo profesiją ir mokytojo aukštesnėje mokykloje.

Augdamas matė vargo ir suprato darbininko sunkią dalį. Nežiūrint, kad baigė mokslą ir gyvenimas buvo lengvesnis, bet nenutolo nuo pažangaus judėjimo. Mėgo pažangią spaudą ir ją rėmė.

Gyvenimas teikė malonumą, augino sūnų Tommy ir troško jį išmoksinti. Dažnai prisimindavo savo mylimą mamytę, kuri taip rūpestingai jį patį su broliu auklėjo. Gyvendamas toli nuo Čikagos, Sun City, Arizona, dažnai paskambindavo motinai ir pasiteiradavo apie jos sveikatą. Bet jį patį suspaudė nelaboji vėžio liga ir nuskynė tarsi pražydušį žiedą.

Bruno mirė 1981 metais gruodžio 28 d. Motina nesusėpė nudžiovinti ašarų, o štai 1982 metais spalio 11 d. miršta jos ir antrasis sūnus Weslie. Koks skausmas teko drg. Josephine Sisevičienei pergyventi, tai tik ji pati tegali suprasti. Tą beribį širdies skausmą ji ramina remdama pažangią spaudą. Jos sūnūs buvo sąmoningai išauklėti ir aukštai vertino pažangią spaudą, tad ir ji keliais atvejais įteikė "Vilniai" po šimtą dolerių paramos, taipgi po \$50 "Laisvei" ir "Daily World". Ji sako, kad jos vienintelis susiramimas liko pažangi spauda.

Graži ir garbinga mintis. Pilnai suprantu jos skaudų pergyvenimą ir aukštai vertinu jos gražią mintį pažangios spaudos atžvilgiu.

Idejos Draugė

Devyni metai be spaudos rėmėjo

Povilas Kazeliūnas

Nežiūrint, kad sausio 6 d. sukan-ka 9 metai, kaip negailestinga mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo nepavaduojamą pažangios spaudos rėmėją ir puoselėtoją Povilą Kazeliūną, bet jo darbai ir parodytas rūpestis pasiliko gyvas jo draugų ir bendražygių mintyse ir širdyse.

Povilas per visą savo brandų gyvenimą buvo pažangios spaudos bendradarbis ir rėmėjas. Jis dažnai parašydavo į "Vilni" įvairių žinučių slapyvardžiu Jonišketis. Ilgus me-

12

tus dainavo LKM chore, priklausė prie įvairių pažangių organizacijų.

Dar būdamas visai jaunas Lietuvoje stėjo į revoliucinį judėjimą. Kaip jis pats sakydavo, kuomet Kapsukas-Mickevičius atvykdavo į Joniškį ir jo apylinkę sakyti kalbą, jis buvo vienas iš tų, kuris sukviėdavo darbininkus į susirinkimą tų kalbų išklaudyti.

Nebandysiu aprašyti jo ilgų metų veiklą, tik pasakysiu, kad kai jis jautė artėjant saulėleidį, pasirūpino savo santaupas palikti spaudos įstaigoms. Porą atvejų įteikė aštuonis tūkstančius "Vilniai". Nors jis jautė, kad pats neilgai teskaitytys laikraštį, bet visas savo santaupas skyrė jo kilnios idėjos skleidimui ir plėtimui.

Yra žmonių, kurie dirba pažangos labui, bet kai pajunta savo gyvenimo saulėleidį, pamiršta apie laikraščius. Kitai žiūrėjo į spaudos reikalą velionis Povilas Kazeliūnas. Už tai mes negalime praleisti nepamiršę jo gražių darbų, minint jo mirties sukaktį.

Lai būna jo gražūs darbai mums likusiems kilniu pavyzdžiu. Aplankykite jo kapą Lietuvių Tautinėse kapinėse ir prisiminkime, kad ten ilsisi mielas, rūpestingas kilnios idėjos draugas, taurus lietuvis Povilas Kazeliūnas. Vyšnūtė

Mirė lietuviai

Gruodžio 2 d. mirė Uršulė Baltikauskas-Baltikas, sulaukusi 93 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 69 metus.

Gruodžio 2 d. mirė Anna Marožas-Treigyte, sulaukusi 82 metų, gimusi Pensilvanijoje.

Gruodžio 11 d. mirė Stanley Szaulinskas, sulaukęs 88 metų, gimęs Lietuvoje, Šilalėje, Amerikoje išgyveno 65 metus.

Gruodžio 12 d. mirė Morta Mickienė, sulaukusi 82 metų, gimusi Lietuvoje, Panevėžio apskr., Butonių kaime. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Gruodžio 16 d. mirė Elena Rimkus-Rimkevičienė, sulaukusi 65 metų, gimusi Pittsburg, Penn., užaugusi Lietuvoje, Tauragės apskr., Laukuvos valsč. Amerikoje išgyveno 35 metus.

M. BALČAITIENĖ SVEIKSTA

Teko sušnekti su drg. Agotėle Druseikiene, kuri papasakojo, kad drg. Mary Blačaitienė pamažu sveikstanti. Jau pavaikštinėja po kambarius, bet gipsas dar nenuimtas.

Kaip žinia, drg. M. Balčaitienė

buvo automašinos užgauta ir sulaužyta koja. Be to, ligoninėje ją buvo ištikęs širdies priepuolis. Tad ilgai ėmė iki ligą nugalėjo.

Linkėtina mielai Balčaitienai greitai ir visiškai pasveikti.

J. Urmonienė

CHICAGO, ILL.

Mirus

Rose P. Morkunis

Reiškiamo širdingą užuojautą jos šeimai ir artimiesiems. Žinokite, kad ir mes liūdime kartu.

K. Sisevich
J. Sanky
I. Metasavage
V. Sankus
E. Sankus
I. Peters
M. Bagdon
Mr. & Mrs. T. Stumbriš
N. De Schaaf
L. De Schaaf

P. Malinauskas
M. Wassel
E. Jordan
F. Jordan
M. Tampkens
H. Pajūnas
M. Petrauskas
A. Litvinas
J. Pateckas
J. Sisevich

GULFPORT, FLA.

MIRUS

Walter ir Mildai Žukams

Reiškiamo gilią nuoširdžią užuojautą Walter motinai Helen Žukienei, Binghamton, N. Y., sesutei Helen ir jos vyrui Irving Pine ir jų šeimai, Columbus, Ohio, Mildos pusseserei Anna Wenzel ir jos šeimai Yuneau, Alaska, bei artimiesiems ir draugams.

T. J. Lukai
V. A. Zuriai
W. Alaveckis
P. Alekna
A. Alekniene
Vilkauskas
H. Siaurienė
A. Klimavičienė
A. Lobikiūtė
M. Tracy
S. Nagy
E. Šarpiūnas
M. Walter
K. Kelly
L. Novak
L. Strack
W. Dubendris
P. Lukas
V. Cypas-La Valle
E. Valley

J. Andrulaitis
K. Wallace
V. V. Bunkai
B. Beauseigneur
A. Tvaska
V. M. Repečkai
Fr. J. Bunkus
J. Andrulienė
J. Greblikas
Fr. Vaitkus
H. Vaitkienė
V. Watt
Aleksas
M. Kaminski
L. Orano
A. Orano
M. Walaitis
B. M. Brennan
V. Kuzmickienė
S. Kuzmickas

St. Daraška
J. Gresh
J. Harmatiuk
J. M. Milleriai
E. Drobienė
Fr. V. Budrioniai
Bronė
A. M. Raškauskai
V. Kirvel
R. H. Feiferiai
J. ir H. Dobrow
A. Pakalniškienė
Pr. Mockapetris
H. Sarkiūnienė
H. Janulytė
R. Janulis
J. B. Vaitkai
W. Dūda
E. Dūdienė
A. Budris.

LIŪDNOS MIRTIES METINĖS

[SUN CITY, ARIZONA]

Bruno Gates [Gudaitis]

Gruodžio 28 d. sukako metai, kai negailestinga mirtis iš gyvųjų tarpo išplėšė mano mylimą sūnų, Tommy tėvą, Estelle vyrą. Velionis buvo pačiame gyvenimo gražume, vos sulaukęs 66 m. a. Baigęs aukštąjį mokslą ir daug prisidėjo prie švietimo priaugančios kartos. Buvo gabus mokytojas visų gerbiamas ir mylimas. Jo gaili, kas tik jį pažino, aukštai vertino jo darbus.

Niekas nesupras, kokį skausmą pergyvenau, netekusi sūnaus, kai tikėjau sulaukusi gilios senatvės turėsiu kas mane atjaus, prie savo jaunos krūtinės priglaus ir paguos. Bet per ankstyva mirtis išplėšė jį, palikdama mano širdyje neužgydomą žaizdą. Kur einu, vis mintyse matau mylimą sūnų... Nežinau, kaip ir kur susiraminti. Žinodama, kad jis buvo pažangios minties ir mėgo pažangią spaudą, tai trokštu, kad toji spauda ilgai gyvuotų. Ir širdį tarsi aštriais kalavijais varstomą raminu. Jo kilniam atminimui įteikiu laikraščiui "Vilnis" šimtą dolerių. Jo atminimas pasiliks gyvas mano širdyje iki šių plaks.

Liūdinti motina JOSEPHINE SISEVIČIENĖ
patėvis KAZIMIERAS SISEVIČIUS
sūnus TOMMY GATES
žmona ESTELLE GATES

Vilnis, 1983 sausio 6